

Maria Ishutina

Maahanmuuttajien työllistyminen Lapualla

Opinnäytetyö

Kevät 2016

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tradenomi (AMK, Pk-yrittäjyys)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Tradenomi (AMK, Pk-yrittäjyys)

Suuntautumisvaihtoehto: Markkinointi

Tekijä: Maria Ishutina

Työn nimi: Maahanmuuttajien työllistyminen Lapualla

Ohjaaja: Tero Turunen

Vuosi: 2016

Sivumäärä: 49

Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyön tavoitteena oli kuvailla, kuinka hyvin maahanmuuttajat ovat työllistyneet Lapualla ja selvittää onko mitään vaikuttavia tekijöitä ollut työpaikan saamisessa. Lapua on Etelä-Pohjanmaan maakunnassa sijaitseva kaupunki, jossa asuu enemmän maahanmuuttajia kuin Etelä-Pohjanmaalla keskimäärin. Kaksi prosenttia kaupungin asukkaista on maahanmuuttajia, kun muualla Etelä-Pohjanmaalla vastaava luku on keskimäärin 1,6 prosenttia. Lapualla on yritetty tehdä maahanmuuttajien asettumisesta mahdollisimman helppoa. Tässä opinnäytetyössä saadaan hieman tietoa siitä, mitkä seikat vahvistavat maahanmuuttajan halua asettua Lapualle asumaan.

Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Opinnäytetyön aineisto kerättiin kolmelta eri kohderyhmältä: maahanmuuttajat, maahanmuuttokoordinaattori sekä maahanmuuttajien työnantaja. Maahanmuuttajien haastatteluun käytettiin strukturoitua kyselylomaketta. Maahanmuuttokoordinaattorin ja maahanmuuttajien työnantajan haastattelu toteutettiin avoimena teemahaastatteluna.

Teoreettisessa viitekehyksessä käsitellään maahanmuuton kehitystä Suomessa, sen historiaa sekä aiheeseen liittyviä tilastoja. Opinnäytetyössä tarkastellaan, kuinka maahanmuuttajat ovat sijoittuneet työmarkkinoille. Lisäksi työssä kerrotaan, millainen on Lapuan kaupungin kotouttamisohjelma, mitä palveluita maahanmuuttajille on Lapualla tarjolla sekä esitetään tilastot maahanmuutosta Lapualla.

Tulokset esitetään erikseen maahanmuuttajien kyselystä, sekä maahanmuuttokoordinaattorin ja maahanmuuttajien työnantajan teemahaastattelun osalta. Maahanmuuttajille lähetettyihin kyselyihin vastasi 43 henkilöä. Tämä on 15 prosenttia kaikista Lapualla asuvista maahanmuuttajista. Tulosten perusteella yli puolet vastanneista maahanmuuttajista on töissä tai koulussa, ja vain pieni osa on työttömänä. Lisäksi monet vastanneista näkevät itsensä asumassa Lapualla tulevaisuudessa. Työn loppuun on vielä koottu yhteenvetona keskeisimmät tutkimuksessa esiin nousseet havainnot.

Avainsanat: maahanmuuttaja, paluumuuttaja, pakolainen, työllisyys, kotouttaminen

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: The School of Business and Culture

Degree programme: SME Business Management

Specialisation: Development of Business

Author/s: Maria Ishutina

Title of thesis: The employment of immigrants in Lapua

Supervisor(s): Tero Turunen

Year: 2016

Number of pages: 49

Number of appendices: 2

The main goal of this thesis is to describe how immigrants have found employment in Lapua and to find out if they face any difficulties in finding a job.

Lapua is a town with more immigrants than on average in South Ostrobothnia. Two percent of the citizens are immigrants, while elsewhere in South Ostrobothnia the average figure is 1.6 percent. There have been attempts to make settling down in Lapua as easy as possible for immigrants. Another aim of this study is to get more information about what strengthens immigrants' urge to settle down in Lapua.

The thesis was carried out using a qualitative research method. Literature for the thesis was gathered from three different sources: immigrants, an immigrant coordinator and an employer of immigrants. At an interview with immigrants, a structured questionnaire was used. The interview with the employer of immigrants and the immigrant coordinator was accomplished by using an open semi-structured interview.

The progress of immigration in Finland, its history and related statistics are studied in the theoretical framework. It also takes a look at how immigrants have found employment, what the integration program for immigrants in Lapua is like, what services are offered to immigrants, as well as presents the statistics of immigration in Lapua.

The results are shown separately for the inquiry among immigrants and the interviews of the immigrant coordinator and the employer of immigrants. A total of 43 people answered the inquiry, or 15 percent of all the immigrants living in Lapua. The results show that more than half of the respondents are working or studying. Only a few are unemployed. Many of the respondents can imagine themselves living in Lapua in the future. Finally, at the end of thesis, the main observations that came out are summarized.

Keywords: immigrant, remigrant, refugee, employment, integration

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo.....	6
Käytetyt termit ja lyhenteet.....	8
1 JOHDANTO.....	9
2 TAUSTA MAAHANMUUTOSTA.....	11
2.1 Maahanmuuton kehitys Suomessa.....	11
2.2 Maahanmuuttajien osallistuminen työmarkkinoille.....	15
2.3 Maahanmuuttajien koulutus.....	18
3 MAAHANMUUTTAJAT LAPUALLA.....	21
3.1 Lapuan kaupunki.....	21
3.2 Kotouttaminen.....	21
3.2.1 Henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma.....	22
3.2.2 Suomen kielen koulutuksen järjestäminen Lapualla.....	23
3.2.3 Palvelut.....	24
3.3 Tilastot.....	24
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	28
4.1 Laadullinen tutkimusmenetelmä.....	28
4.2 Tutkimuksen toteutus.....	28
4.2.1 Aineiston hankinta.....	29
4.2.2 Kyselylomakkeen rakentaminen.....	29
4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys.....	30
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	31
5.1 Maahanmuuttokoordinaattorin haastattelu.....	31
5.2 Työntäjän haastattelu.....	32
5.3 Maahanmuuttajien kyselylomakkeen tulokset.....	33
5.4 Yhteenveto ja johtopäätökset.....	43
LÄHTEET.....	46

LIITTEET.....	49
---------------	----

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Suomen ulkomaalaisväestö kansalaisuuden, äidinkielen tai syntymämaan mukaan 2014 (Tilastokeskus 2015)	11
Kuvio 2. Ulkomaan kansalaiset, ulkomaalaistaustaiset, vieraskieliset ja ulkomaila syntyneet 1990–2014 (Tilastokeskus 2016)	12
Kuvio 3. Turvapaikanhakijat ja heille tehdyt päätökset 2015 (Maahanmuuttovirasto 2016)	13
Kuvio 4. Oleskelulupatilastot vuonna 2015 (Maahanmuuttovirasto 2016).....	14
Kuvio 5. Suomen kansalaisuuden saaneet vuonna 2015 (Maahanmuuttovirasto 2016).....	14
Kuvio 6. Vieraskieliset työttömät ja työlliset sukupuolen mukaan 2000–2011 (Tilastokeskus 2014).....	16
Kuvio 7. Vieraskieliset 18–64-vuotiaat työlliset ja työttömät (Tilastokeskus 2014).....	17
Kuvio 8. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijat Suomen korkeakouluissa 2000–2013 (Tilastokeskus 2014).....	19
Kuvio 9. Henkilökohtainen kotouttamissuunnitelma (Lapua 1.1.2013).....	23
Kuvio 10. Vastaajien sukupuoli.....	33
Kuvio 11. Mistä maasta olette kotoisin?.....	34
Kuvio 12. Vastaajien ikä.....	34
Kuvio 13. Kauanko olette asuneet Suomessa?.....	35
Kuvio 14. Minkä vuoksi tulitte Suomeen?.....	35
Kuvio 15. Minkälaiseksi arvioitte suomen kielen taitonne?.....	36
Kuvio 16. Minkälainen on teidän koulutuksenne?.....	37

Kuvio 17. Missä olette saanut koulutuksenne?.....	38
Kuvio 18. Työskentelettekö tällä hetkellä Suomessa?.....	38
Kuvio 19. Oletteko koulustanne vastaavassa työssä?.....	39
Kuvio 20. Milla alalla olette töissä?.....	40
Kuvio 21. Jos olette työssä, onko työsuhde vakituinen vai määräaikainen?	40
Kuvio 22. Onko työpaikan saaminen täältä ollut.....	41
Kuvio 23. Oletteko kokenut syrjintää työnhaussa?.....	42
Kuvio 24. Oletteko saaneet riittävästi apua työpaikan hankkimiseen?.....	42
Taulukko 1. Työllisyysaste vuonna 2012 (Tilastokeskus 2014)	16
Taulukko 2. Ulkomaalaistaustainen työntekijä eri ammateissa koko Suomessa vuonna 2013 (Haastattelu №1)	24
Taulukko 3. Maahanmuuttajien määrä Lapualla 2013–2015 (Haastattelu№ 2) ...	26
Taulukko 4. Maahanmuuttajat kansalaisuuksittain Lapualla vuonna 2015 (Haastattelu №2)	27

Käytetyt termit ja lyhenteet

Maahanmuuttaja	Henkilö, joka on syntynyt ulkomailla ja muuttanut Suomeen vuodeksi tai pidemmäksi ajaksi. Maahanmuuttajiin kuuluvat kaikki ulkomailta muuttavat henkilöt. (Hilma 2013.)
Paluumuuttaja	Henkilö, joka palaa lähtömaahansa. Paluumuuttajiksi voidaan sanoa myös henkilöä, joka palaa vanhempiensa kotimaahan. Suomessa paluumuuttajiksi on sanottu myös inkerinsuomalaisia. (Faktaa maahanmuutosta 2015.)
Kotouttaminen	Maahanmuuttajien sopeuttamista elämään ja toimimaan uuden kotimaansa yhteiskunnassa. Kotouttamispolitiikan painopisteitä ovat muun muassa maahanmuuttajien yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden ja kotoutumisen kaksisuuntaisuuden tukeminen, maahanmuuttajaperheiden tukeminen sekä aikuisten maahanmuuttajien työllistymisen edistäminen erityisesti suomen ja ruotsin kielen opetusta kehittämällä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2015.)
Turvapaikkahakija	Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Turvapaikanhakija saa pakolaisaseman, jos hänelle annetaan turvapaikka. (Maahanmuuttovirasto 2016.)
Pakolainen	Ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan. (Maahanmuuttovirasto 2016.)

1 JOHDANTO

Tilastokeskuksen (18.1.2016) mukaan Suomessa asui viime vuoden lopussa lähes 322 000 ulkomaalaistaustaista ihmistä, mikä on 5,8 prosenttia koko väestöstä.

Maahanmuuttajan kohtaaminen Etelä-Pohjanmaalla on vielä verrattain uusi ilmiö: alueelta on kyllä aikoinaan muutettu siirtolaisiksi muun muassa Ruotsiin ja Pohjois-Amerikkaan, mutta muiden kuin paluumuuttajien maahanmuutto alueelle on ollut vähäistä ennen 1990-lukua ja vielä sen jälkeenkin viime vuosiin saakka. Vieraskielisten osuus maakunnassa on edelleen maan alhaisin, mutta heidän määränsä tulee kaiken aikaa kasvamaan. (Häkkinen & Mattila 2011, 9.) Tämä ilmiö tekee tämän opinnäytetyön aiheesta ajankohtaisen.

Vuonna 2006 hyväksytyssä maahanmuuttopoliittisessa ohjelmassa pääpaino keskittyy työperäisen maahanmuuton edistämiseen. Tämä johtuu Suomen poikkeuksellisen voimakkaasta väestörakenteen muutoksesta. Suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle Suomea uhkaa työvoimapula. (Jaakkola 2009, 9.)

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan maahanmuuttajien työllistymistilannetta Lapualla, joka on yksi Etelä-Pohjanmaan kunnista. Kyseinen kaupunki valittiin, koska vuodesta 2009 lähtien Lapuan kaupunki sekä alueen eri tahot ovat olleet varsin aktiivisia vastaanottamaan maahanmuuttajia. Koulutuskeskus Sedu on järjestänyt kokonaisia koulutusohjelmia maahanmuuttajille. Suomen kielen koulutuksen lisäksi heille tarjottiin ammatillista koulutusta. Koulutuksen lisäksi opiskelijoille tarjottiin ilmainen asunto sekä koulutuspäivinä ruokailu. Vuonna 2012 Lapuan kaupunginkirjasto havaitsi, että kaupungin kulttuuritoiminnan esittely maahanmuuttajille oli jäänyt sivurooliin. Kirjasto järjesti tiloihinsa oman opiskelupisteen, joka oli suunnattu nimenomaan maahanmuuttajille. Tälle pisteelle hankittiin suomen kielen kirjallisen opetusmateriaalin lisäksi myös tietokone kielenopetusohjelmistoinen. Toinen vastaavilla ohjelmistoilla varustettu kannettava tietokone hankittiin myöhemmin ja on ollut lainattavissa kielen opiskelua varten. Kirjaston esitteiden lisäksi valmistettiin myös kirjastonkäytönopetus-dvd, jossa kielinä olivat englanti, venäjä ja viro. Myöhemmin valmistettiin uusi dvd, johon lisättiin kuusi kieltä lisää. (Yleisten Kirjastojen Hankerekisteri 29.10.2012)

Lapualle asettautumiseen on ollut hyvät edellytykset. Lapuan kaupungilla oli selvät suunnitelmat maahanmuuttoasioiden edistämiseksi.

Opinnäytetyön tavoitteena oli kuvailla, kuinka maahanmuuttajat ovat sijoittuneet työmarkkinoille Lapualla, sekä selvittää, onko mahdollisesti työn saamiseen ollut vaikuttavia tekijöitä. Tässä työssä maahanmuuttajilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat syntyneet ulkomailla ja muuttaneet työn tai opiskelujen vuoksi Suomeen. Henkilö voi olla jonkin toisen maan kansalainen tai sellainen, joka on Suomen kansallisuuden saanut.

2 TAUSTA MAAHANMUUTOSTA

2.1 Maahanmuuton kehitys Suomessa

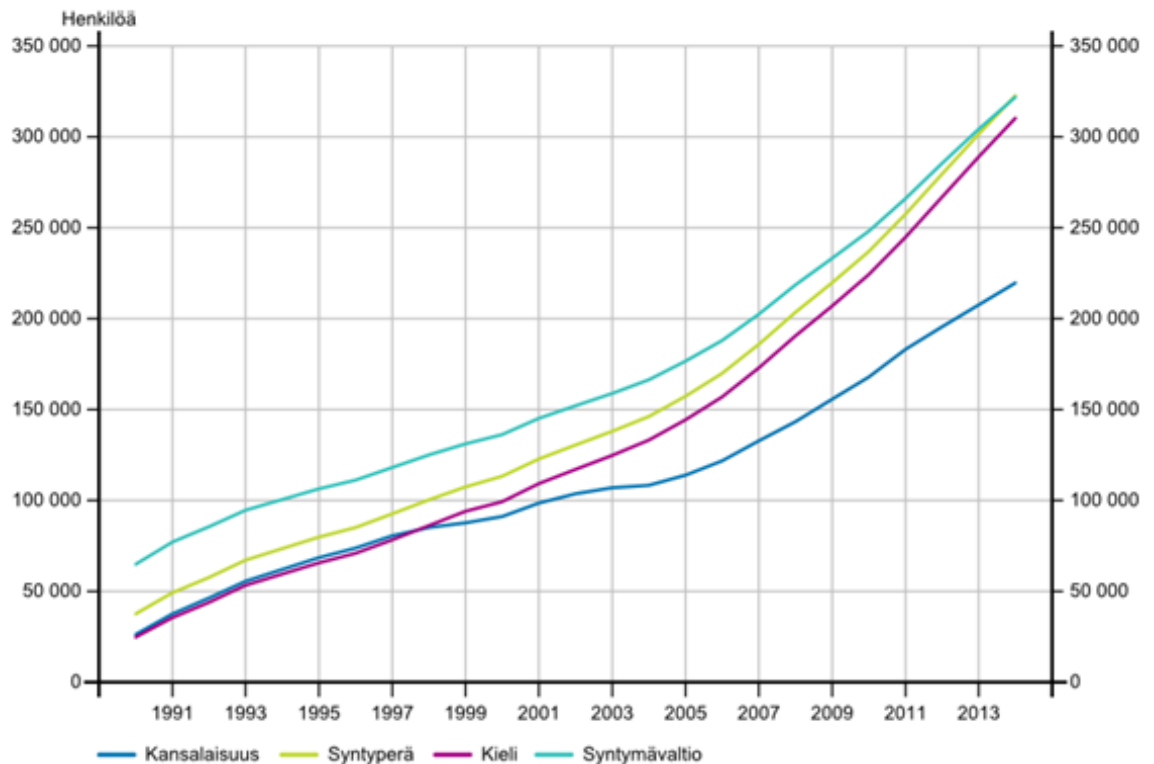
Maahanmuuttajien määrä ja tausta vaihtelevat sen mukaan, arvioidaanko ulkomaalaisia kansalaisuuden, äidinkielen tai syntymämaan perusteella tai näiden yhdistelmänä (Väestöliitto 2016). Suomeen on saapunut eniten ulkomaan kansalaisia Viirosta sekä Venäjältä ja näiden maiden kieltä puhuvat ihmiset muodostavat myös suurimmat vieraskielisten ryhmät. Ulkomailla syntyneitä on eniten entisestä Neuvostoliitosta, Viirosta sekä Ruotsista. (ks. Kuvio 1).

Kuvio 1. Suomen ulkomaalaisväestö kansalaisuuden, äidinkielen tai syntymämaan mukaan 2014 (Tilastokeskus 2015).

Maanosittain tarkasteltuna kaikista ulkomaalaistaustaisista 59 prosenttia oli taustaltaan eurooppalaisia. Aasialaistaustaisia oli 24 prosenttia ja afrikkalaistaustaisia 12 prosenttia. (Oksanen 10.12.2014.)

Maahanmuuttajien määrä on Suomessa Euroopan pienimpiä. Myös Suomen maahanmuuttopolitiikan historia on verrattain lyhyt. Suomi on perinteisesti ollut siirtolaisia luovuttava maa. Yhdysvalloissa asuu noin 600 000 juuriltaan suomalaista ja Ruotsissa 400 000. Valtamerten taakse muutettiin 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alussa. ”Amerikkaan” muuton syyt liittyivät taloudellisiin tekijöihin. (Alitolppa-Niitamo, Söderling & Fågel 2005.) Vuonna 1950 ulkomaalaisten määrä Suomessa oli 11 000 (0,3 % koko väestöstä) ja vielä vuonna 1976 se oli vain 12 000 (Tilastokeskus 2016). Suomi alkoi ottaa vastaan pakolaisia vasta 1970- ja 1980-luvuilla. Suomessa vastatiin kansainvälisiin konflikteihin ottamalla vastaan chileläisiä ja vietnamilaisia pakolaisia erikseen sovitun kiintiön mukaisesti. Tämä kiintiö on vahvistettu vuosittain vuodesta 1986 lukien. Tuolloin vuosittainen pakolaiskiintiö oli 100, ja vuonna 2003 se oli 750 henkeä. Kahdeksankymmentäluvulla myös muiden kuin pakolaisina maahan saapuvien ulkomaalaisten määrä alkoi hitaasti kasvaa. Suurimman ulkomaalaisryhmän muodostivat aluksi Ruotsin kansalaiset. Heistä lähes kaikki olivat paluumuuttajia, entisiä Suomen kansalaisia tai heidän jälkeläisiään. (Liebkind, Mannila, Jasinskaja-Lahti, Jaakkola, Kyntäjä & Reuter 2004, 17.)

Kuvio 2. Ulkomaan kansalaiset, ulkomaalaistaustaiset, vieraskieliset ja ulkomaila syntyneet 1990–2014 (Tilastokeskus 2016).

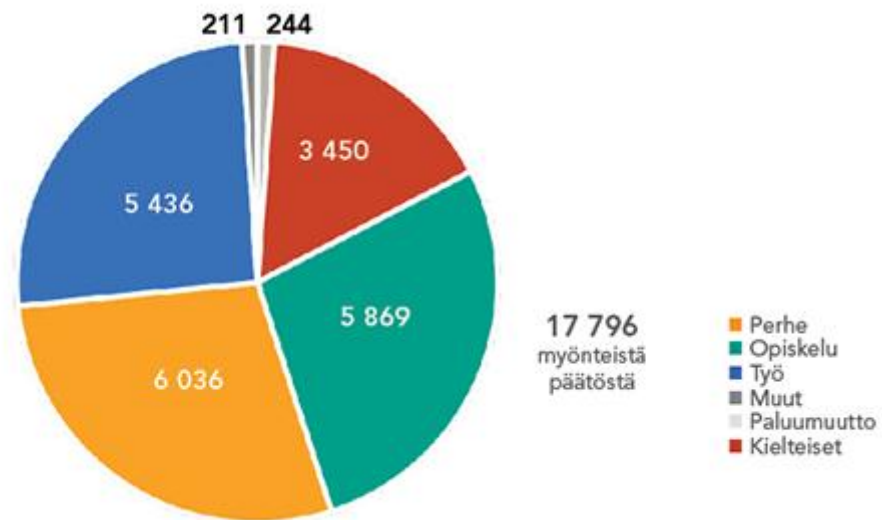
Maahanmuuttajien lukumäärä Suomessa kasvoi merkittävästi 1990-luvulla (ks. Kuvio 2). Tuolloin heidän määränsä nelinkertaistui pääasiassa turvapaikanhakijoiden ja entisen Neuvostoliiton alueelta tulevien inkerinsuomalaisten ja muiden etniseltä taustaltaan suomalaisten paluumuuttajien ansiosta. Maahanmuuttajia on tullut Suomeen yhä enemmän myös avioitumisen ja muiden perhesyiden, muun muassa perheen yhdistämisen vuoksi. (Liebkind ym. 2004, 11.)

Vuonna 1991 ulkomaalaisten määrä lisääntyi eniten, yli 11 000 henkilöllä eli 43 prosentin vuosivauhdilla. Ulkomaalaisten määrän kasvu on tämän jälkeen hidastunut ja jäänyt alle kymmeneen prosenttiin (3–9 %) vuodessa. Tämä aiheutuu toisaalta Suomen kansalaisuuden saaneiden määrän lisääntymisestä ja toisaalta paluumuuttajien muuton edellytyksenä olevan asunnon saannin vaikeutumisesta. Suomen kansalaisuus myönnettiin 1970-luvulla vain muutamalle sadalle henkilölle vuodessa, mutta esimerkiksi vuonna 1999 Suomen kansalaisuuden sai ennätysmäärä eli yli 4 700 ulkomaalaista. (Liebkind ym. 2004, 18.)

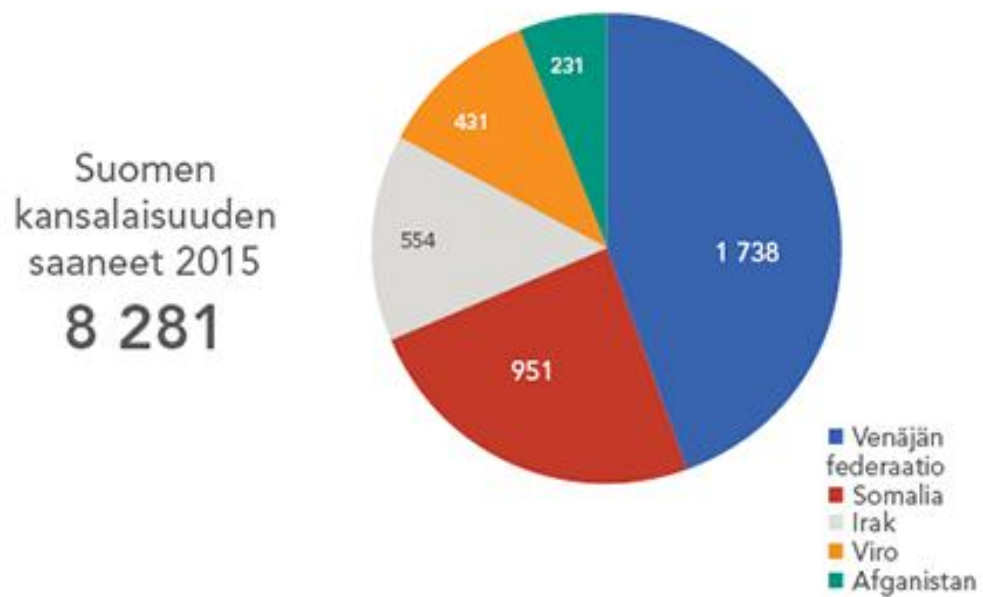
Vuosi 2015 oli Suomelle poikkeuksellinen. Tuolloin maahamme tuli kaikkien aikojen suurin määrä pakolaisia, 32 476 henkilöä (ks. Kuvio 3). Oleskelulupia myönnettiin työn tai opiskelun perusteella 17 796 kappaletta (ks. Kuvio 4) ja Suomen kansalaisuuden sai 8 281 henkilöä (ks. Kuvio 5).

Kuvio 3. Turvapaikanhakijat ja heille tehdyt päätökset 2015 (Maahanmuuttovirasto 2016).

Kuvio 4. Oleskelulupatilastot vuonna 2015 (Maahanmuuttovirasto 2016).

Kuvio 5. Suomen kansalaisuuden saaneet vuonna 2015 (Maahanmuuttovirasto 2016).

2.2 Maahanmuuttajien osallistuminen työmarkkinoille

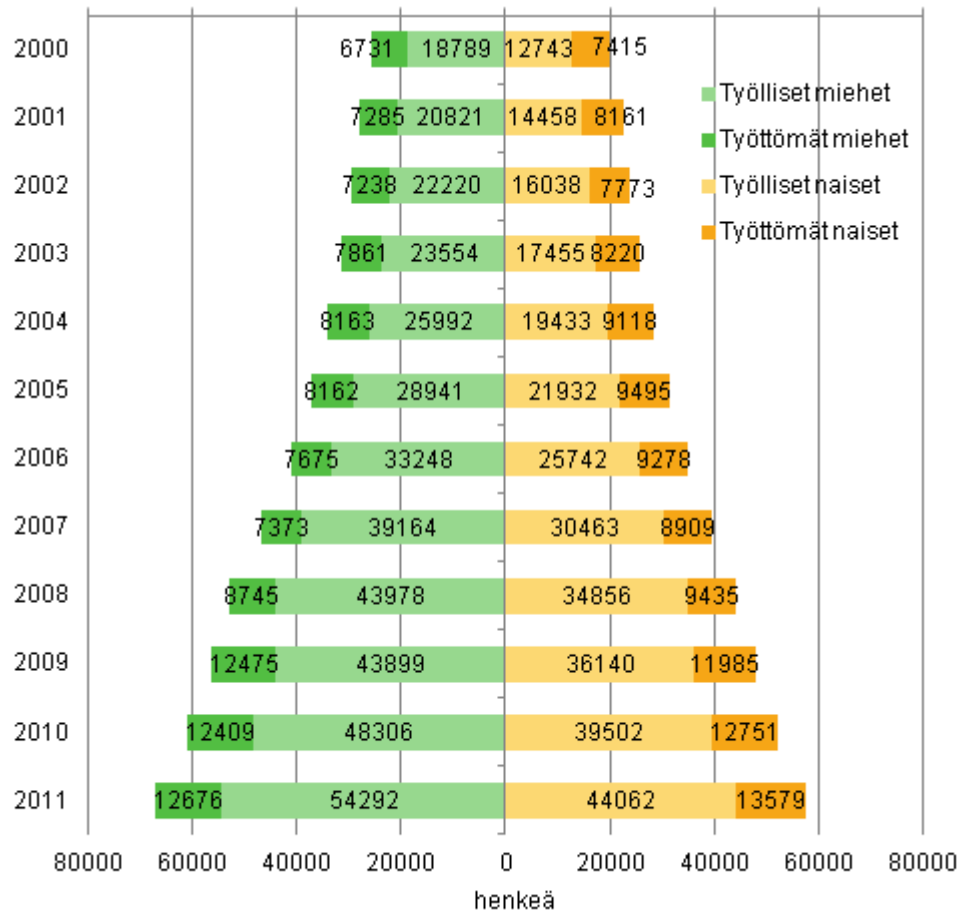
Suomen ulkomaalaistaustainen väestö kasvaa nopeaa vauhtia. Vieraskielisten määrä on kasvanut 169 prosenttia vuodesta 2000. Samanaikaisesti suomalaistaustaisen väestön määrä on lisääntynyt vain 1,5 prosenttia. (Myrskylä 1.10.2013.)

2000-luvulla suomalaistaustaisten työkäisten (15–64-vuotiaat) määrä on vähentynyt 2,5 prosentilla (25 000 henkeä). Samanaikaisesti vieraskielisten työkäisten määrä on kolminkertaistunut. Suomalaistaustaisista työkäisiä on 64 prosenttia koko väestöstä. Maahanmuuttajista työkäisiä on 78 prosenttia. Maahanmuuttajissa on siis suuri työvoimapotentiaali. (Myrskylä 1.10.2013.)

Maahan muuttaneet työllistyvät muuta väestöä useammin koulutustaan vastaamattomiin töihin. Työssäkäyntitilaston mukaan he ovat yliedustettuina esimerkiksi siivoojan, myyjän, tarjoilijan ja ajoneuvon kuljettajan ammateissa. (Väestörekisteri 2016.)

Vuosina 1987–2007 tehdyt asennetutkimukset osoittavat, että suomalaiset hyväksyivät ulkomaalaiset työtovereikseen mieluummin kuin naapureiksi ja lähisukulaisien puolisoksi. Vuonna 2007 runsas kolme neljäsosaa suomalaisista piti ulkomaalaista työtoveria ainakin periaatteessa hyvin (34 %) tai melko mieluisana (44 %). Vain kuusi prosenttia vastaajista suhtautui jyrkän kielteisesti tähän mahdollisuuteen. Lähes kaksi kolmasosaa vastaajista ilmoitti, että se olisi hyvin mieluista (22 %) tai melko mieluista (29 %). Vain 12 prosenttia torjui täysin ajatuksen ulkomaalaisesta omana esimiehenään. (Jaakkola 2009, 42.)

Martikaisen ja Tiilikaisen (2007, 29) mukaan naismaahanmuuttajilla on miehiä suurempia vaikeuksia päästä työmarkkinoille moninkertaisen syrjinnän takia. Maahanmuuttajanaisten työttömyys on miehiä korkeampi (ks. Kuvio 6). Vielä suuremmat erot työllistymisessä tulevat eteen kuitenkin eri kansallisten ryhmien kohdalla (ks. Taulukko 1).

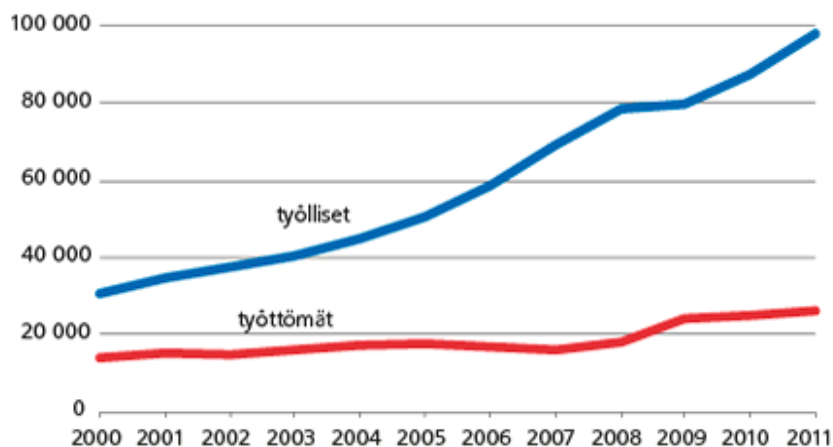
Kuvio 6. Vieraskieliset työttömät ja työlliset sukupuolen mukaan 2000–2011 (Tilastokeskus 2014).

Taulukko 1. Työllisyysaste vuonna 2012 (Tilastokeskus 2014).

Ulkomaan kansalaiset	Väestömäärä	Työllisten määrä	Työttömyysaste, %
Virolaiset	39 763	21 377	12
Venäläiset	30 183	9 287	36
Ruotsalaiset	8 412	3 561	15
Somalialaiset	7 468	653	66
Kiinalaiset	6 622	2 531	12
Thaimaalaiset	6 031	2 294	28
Irakilaiset	5 919	590	72
Turkkilaiset	4 272	1 670	28
Intialaiset	4 030	1 498	12
Saksalaiset	3 906	1 969	10

Maahanmuuttajien työllistymistä tutkinut Risto Karinen (2012) selittää asiaa näin: "Tilaston loppupäässä on maita, joista tulleet ovat saapuneet Suomeen pakolaisina tai turvapaikanhakijoina. Työllistymisen kannalta on täysin eri asia, tuleeko maahan koulutettu työnhakija vai luku- ja kirjoitustaidoton pakolainen."

Työllisten maahanmuuttajien määrä on kolminkertaistunut 2000-luvulla 31 000:sta 98 000:een vuoteen 2011 mennessä. Tällä hetkellä työllisten maahanmuuttajien määrä lienee ylittänyt selvästi 100 000 rajan. Lisäksi Suomessa on arviolta 60 000–70 000 keikkatyötä tekevää ulkomaalaista, jotka eivät näy missään tilastoissa. Ulkomaalaistaustaisten työllisyys pysyi kasvussa jopa taantumavuonna 2009. Myös työttömien määrä on kasvanut, mutta hitaammin kuin työllisten määrä. Vuonna 2000 ulkomaalaistaustaisia työttömiä oli 14 000, nyt 26 000 (ks. Kuvio 7). (Väestötiede 23.6.2015.)

Kuvio 7. Vieraskieliset 18–64-vuotiaat työlliset ja työttömät (Tilastokeskus 2014).

Työttömyys vaihtelee suuresti lähtömaan mukaan ja työttömyysprosenttiin vaikuttavat ainakin seuraavat asiat:

1. Sukupuoli: maahanmuuttajanaiset ovat useammin työttöminä kuin miehet.
2. Koulutus: hyvin koulutetut työllistyvät paremmin kuin huonosti koulutetut. Myös sillä on väliä, missä maassa koulutus on suoritettu. Työpaikka ei usein vastaa koulutusta.
3. Suomessa asutut vuodet: työttömyys on sitä epätodennäköisempää mitä pidempään maahanmuuttaja on asunut Suomessa.

4. Kielitaito: suomen (tai ruotsin) kielen oppiminen lisää mahdollisuuksia työllistyä. Tosin englannin kielellä pärjää tietyillä aloilla. Jos maahanmuuttaja osaa vain niin sanottuja eksoottisia kieliä, työllistyminen on vaikeampaa.
5. Työmarkkinatilanne maahan tullessa: suoraan työhön tulevat ovat todennäköisemmin töissä myöhemminkin.
6. Maahanmuuttoikä: nuorena Suomeen muuttaneet työllistyvät paremmin kuin muut. (Faktaa maahanmuutosta 2015.)

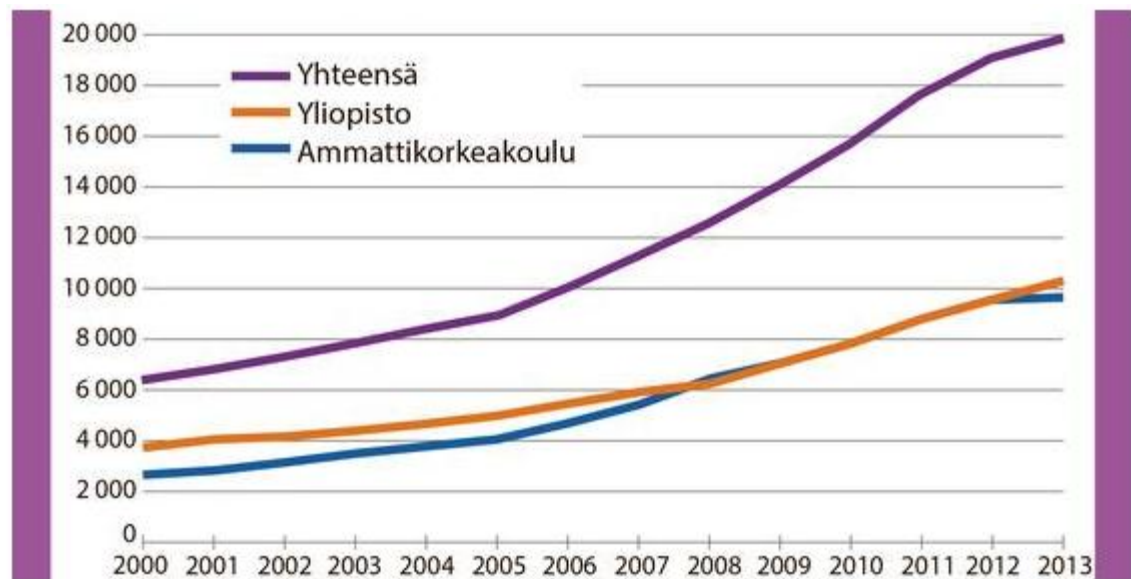
2.3 Maahanmuuttajien koulutus

Maahanmuuttajien koulutuksen tavoitteena on antaa Suomeen muuttaville valmiuksia toimia tasavertaisina jäsenenä suomalaisessa yhteiskunnassa. Maahanmuuttajille pyritään antamaan yhtä hyvät mahdollisuudet koulutukseen kuin muille suomalaisille. Suomessa vakinaisesti asuvalla oppivelvollisuusikäisellä (7–17-vuotiaalla) maahanmuuttajalla on oikeus samaan peruskoulutukseen kuin suomalaisillakin. Aikuisten maahanmuuttajien työelämässä tarvitsema koulutus sekä jo hankitun ammattitaidon säilyminen pyritään turvaamaan. Tavoite on, että ulkomailla suoritettut tutkinnot, opinnot ja työkokemus ovat pohjana koulutuksen suunnittelulle ja täydentämiselle Suomessa. Kaikenikäisille maahanmuuttajille järjestetään suomen tai ruotsin kielen opetusta. (Opetushallitus [Viitattu 8.4.2016].)

Vuonna 2012 runsaat 2 800 ulkomaalaista opiskelijaa suoritti tutkinnon suomalaisessa yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Lähes puolet näistä tutkinnoista on ammattikorkeakoulututkintoja ja runsas kolmasosa maisterin tutkintoja yliopistosta. Eniten tutkintoja tehdään kaupallisella ja teknillisellä alalla. (Fakta express 2014.)

Ulkomaalaisten korkeakouluopiskelijoiden määrä on kolminkertaistunut Suomessa reilussa kymmenessä vuodessa. Nykyisin vierasmaalaisia tutkinto-opiskelijoita on noin 20 000 (Kuvio 8). Suhteellisesti eniten on kasvanut Aasiasta ja Afrikasta tulleiden määrä. (Hartio 19.11.2014.)

Vuonna 2011 korkeakoulututkinnon suorittaneista ulkomaan kansalaisista vajaa puolet (45,5 %) työskenteli Suomessa vuosi valmistumisensa jälkeen. Runsas viisi prosenttia jatkoi opintojaan. (Fakta express 2014.)

Kuvio 8. Ulkomaalaisen tutkinto-opiskelijat Suomen korkeakouluissa 2000–2013 (Tilastokeskus 2014).

Suomessa ei ole lukukausimaksuja, niitä on ainoastaan kokeiltu pienimuotoisesti EU:n ja ETA-alueen ulkopuolisille opiskelijoille, joten varsinainen opiskelu on ulkomaalaisille maksutonta. Muualta tulleet eivät kuitenkaan saa suomalaista opintotukea, eikä heille ole juuri tarjolla apurahoja, joten he joutuvat rahoittamaan elämissensä muuten. (Hartio 19.11.2014.)

”Pääsääntöisesti ulkomaalaiset opiskelijat elättävät itsensä töitä tekemällä tai vanhempiensa taloudellisella tuella (Hartio 19.11.2014)”.

Nykyisin ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita on Suomeen saapunut eniten Venäjältä, Kiinasta, Vietnamista, Nepalista, Nigeriasta, Virosta, Pakistanista, Intiasta, Saksasta ja Bangladeshista. (Hartio 19.11.2014.)

Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden työllistäminen on osoittautunut vaikeaksi. Suomessa on päivitelty varsinkin somalialaisten heikkoa työllistymistä. (Pohjanpalo 25.10.2015.) Tilastokeskuksen (2016) mukaan Irakissa syntyneiden 18–64-vuotiaiden työttömyysaste oli 58 prosenttia vuonna 2012. Somaliassa syntyneiden ja Afganistanissa syntyneiden työttömyysaste oli 51 prosenttia. Muut tulevat kaukana perässä.

Tämä surkeat luvut johtuvat siitä, koska pakolaiset pakenevat sotaa ja sota on vienyt heiltä mahdollisuuden kouluttautua. Varsinkin Somaliasta tulevilla kotimaan olosuhteet ovat sekavat, eivätkä koulut toimi. Vuonna 2011 vain kymmenellä prosentilla

Somaliasta tulleilla oli keskiasteen koulutus tai korkeakoulutus. Koulutustaso oli kaikista kansalaisuuksista heikoin. Irakilaisilla vastaava koulutus oli 20 prosentilla. (Pohjanpalo 25.10.2015.)

3 MAAHANMUUTTAJAT LAPUALLA

3.1 Lapun kaupunki

Lapua on kasvava, energinen, toimivien palveluiden sekä monipuolisen kulttuurin ja viihtyisän ympäristön kaupunki, jonka maisemassa vaihtelevat joet, peltolakeudet ja Simpsiön vuori. Lapuan vapaa-ajanpalveluvarustus on erinomainen. Lapualla sijaitsee läntisen Suomen suurin monirintainen laskettelukeskus Simpsiön hiihtokeskus. Monipuolista vesiliikuntaa voi harrastaa tasokkaassa virkistysuimala Sateenkaarella. Arkkitehtonisesti arvokkaassa vanhassa teollisuusmiljöössä sijaitsevan Kulttuurikeskus Vanhan Paukun tarjonta on runsasta ja monipuolista ympäri vuoden. Alueella toimivat mm. Pyhälähdän Valokuvaamomuseo, Lapuan Patruunatehtaan museo, Lapuanliikkeen näyttely sekä akateemikko Juha Leiviskän suunnittelema näyttävä taidemuseo. Alueella sijaitsee lisäksi useita tasokkaita tehtaanmyymälöitä. Teatteri Lapua tuottaa useita produktioita ympäri vuoden. Vanhan Paukun satamalaiturista lähtevät kesäaikaan jokilaivaristeilyt. (Turisti-Info 2016.)

Lapuan keskustassa C.L. Engelin suunnitteleman tuomiokirkon. Ränkimäen talomuseossa pääsee tutustumaan 1800-luvun talonpoikaiselämään. Ympärivuotisia toistuvia suurtapahtumia Lapualla ovat mm. Lapuan markkinat, Lapuan Päivä, Vanhan Paukun Festivaali (VPF) ja joulunavausmessut. Joka toinen vuosi järjestetään tuomiokirkossa Lapuan Urkufestivaali sekä Lapuan Kitarafestivaali Kulttuurikeskus Vanhassa Paukussa. (Turisti-Info 2016.)

3.2 Kotouttaminen

Finlexin (2010) mukaan kotoutumislain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Kotoutumislakia (2010) sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti. (Finlex 30.12.2010.)

Tavoitteena on, että kaikki maahanmuuttajat saavat perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, työelämästä ja kotoutumista edistävistä palveluista. Kotoutumislakissa (2010) panostetaan maahanmuuton alkuvaiheeseen lisäämällä alkuvaiheen tiedottamista ja maahanmuuttajan neuvontaa ja ohjausta. Maahanmuuttajille suunnatuista kotouttamistoimenpiteistä ja -palveluista muodostetaan selkeä ja johdonmukainen kokonaisuus. Alkukartoituksessa selvitetään henkilön kielitaitoa, koulutus- ja työhistoriaa sekä elämäntilannetta. Kotouttamispalvelujen tarjonnan lähtökohtana on maahanmuuttajan yksilöllinen palvelutarve ja perheen tilanne. (Kotouttaminen. [Viitattu 12.4.2016].)

Lapuan kaupunginhallitus on perustanut 18.5.2009 maahanmuuttotoimikunnan, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa.:

- Kotouttamisen kautta maahanmuuttajien kuntapalveluiden kehittäminen.
- Kunnan kotouttamisohjelman tekeminen ja säännöllinen päivittäminen.
- Kunnallisten palvelujen suuntaaminen ja järjestäminen maahanmuuttajille.
- Yleinen maahanmuuttoasioiden koordinointi ja edistäminen. (Lapua 1.1.2013.)

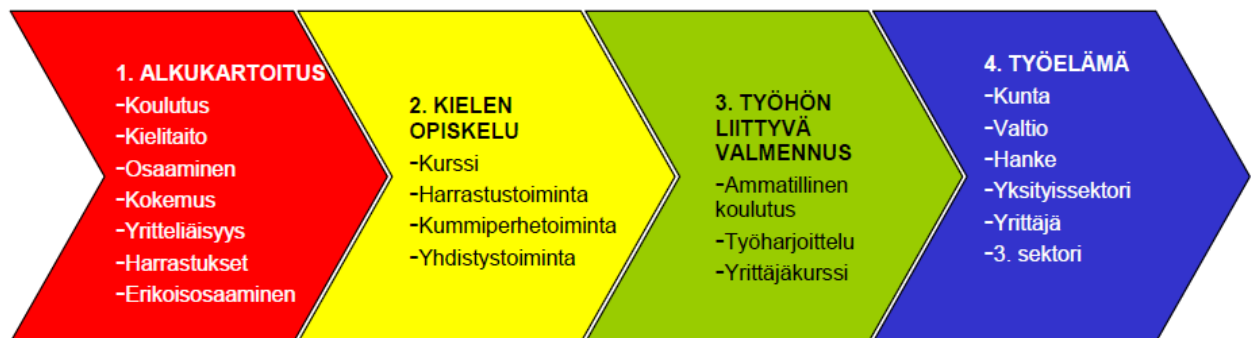
3.2.1 Henkilökohtainen kotoutumissuunnitelma

Jos maahanmuuttaja ilmoittautuu TE-toimiston asiakkaaksi, TE-toimiston edustaja ja kunnan sosiaalitoimen edustaja laativat hänen kanssaan kotoutumissuunnitelman. Jos maahanmuuttaja ei ole TE-toimiston asiakkaana, maahanmuuttaja ja kunta laativat suunnitelman yhdessä. (Lapua 3.1.2016.)

Kotoutumissuunnitelmasta tulee käydä ilmi, millä toimenpiteillä ja millä aikataululla maahanmuuttaja saa tarvittavaa tietoa ja taitoa menestyäkseen Lapualla ja Suomessa sekä päästäkseen työelämään mahdollisimman nopeasti. (Lapua 3.1.2016.)

Suunnitelmassa olevat toimenpiteet:

- perustuvat alkukartoitukseen ja maahanmuuttajan kanssa käytävään keskusteluun,
- tukevat maahanmuuttajaa hankkimaan tarvittavaa kielitaitoa sekä ammatitaitoa,
- seurataan säännöllisesti ja päivitetään tarpeen mukaan.

Kuvio 9. Henkilökohtainen kotouttamissuunnitelma (Lapua 1.1.2013).

3.2.2 Suomen kielen koulutuksen järjestäminen Lapualla

Lapuan kaupungissa järjestetään eri tasojen suomen kielen koulutusta kohderyhmän mukaan.

Kurssit järjestetään muun muassa:

- varhaiskasvatus- sekä esikouluikäiset
- peruskouluikäiset
- työperäiset maahanmuuttajat
- työttömät työnhakijat (TE-toimiston asiakkaat). (Lapua 2013.)

Esimerkiksi Lapuan kansalaisopisto ja Lapuan kristillinen opisto järjestävät suomen kielen kursseja, joka on suunnattu vain maahanmuuttajille.

3.2.3 Palvelut

Lapuan kaupunki pyrkii järjestämään kaupungissa asuville maahanmuuttajille palveluita. Tarkoituksena ei ole luoda rinnakkaispalveluita, vaan tehokkaan alkuohjauksen avulla saadaan maahanmuuttajat käyttämään samoja palveluita kuin muutkin kuntalaiset. (Lapua 1.1.2013.)

Seuraavassa luetellaan kunnan palveluja:

- asuminen
- esi- ja perusopetus
- sosiaali- ja terveyspalvelut
- nuorisotoimen palvelut.

3.3 Tilastot

Taulukko 2. Ulkomaalaistaustainen työntekijä eri ammateissa koko Suomessa vuonna 2013 (Khafizova 20.4.2016).

Ulkomaalaistaustainen työntekijä eri ammateissa koko Suomessa vuonna 2013 (henkilöä)	
Sotilaat	0
Upseerit	0
Aliupseerit	0
Sotilasammattihenkilöstö	0
Johtajat	2470
Johtajat, ylimmät virkamiehet ja järjestöjen johtajat	70
Hallintojohtajat ja kaupalliset johtajat	654
Tuotantotoiminnan ja yhteiskunnan peruspalvelujen johtajat	1131
Hotelli- ja ravintola-alan, vähittäiskaupan ja muiden palvelualojen johtajat	615
Erytisasiantuntijat	17940

Luonnontieteiden ja tekniikan erityisasiantuntijat	3905
Terveystieteiden erityisasiantuntijat	2187
Opettajat ja muut opetusalan erityisasiantuntijat	5352
Liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijat	2192
Tieto- ja viestintäteknologian erityisasiantuntijat	2089
Lainopilliset, sosiaalialan ja kulttuurialan erityisasiantuntijat	2215
Asiantuntijat	11039
Luonnontieteiden ja tekniikan asiantuntijat	2122
Terveystieteiden asiantuntijat	2202
Liike-elämän ja hallinnon asiantuntijat	4235
Lainopilliset avustajat sekä sosiaali- ja kulttuurialan asiantuntijat	1465
Informaatio- ja tietoliikenneteknologian asiantuntijat	1015
Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	5014
Toimistotyöntekijät	1521
Asiakaspalvelutyöntekijät	1078
Laskennan ja varastoinnin toimistotyöntekijät	723
Muut toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	1692
Palvelu- ja myyntityöntekijät	24888
Palvelutyöntekijät	10053
Myyjät, kauppiat ym.	7712
Hoivapalvelun ja terveystieteiden työntekijät	6667
Suojelu- ja vartiointityöntekijät	456
Maanviljelijät, metsätyöntekijät ym.	0
Maanviljelijät ja eläintenkasvattajat ym.	2700
Metsä- ja kalatalouden työntekijät	0
Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät	13465
Rakennustyöntekijät ym. (pl. sähköasentajat)	7455

Konepaja- ja valimotyöntekijät sekä asentajat ja korjaajat	3774
Käsityötuotteiden valmistajat, hienomekaani- kot sekä painoalan työntekijät	289
Sähkö- ja elektroniikka-alan työntekijät	944
Elintarvike-, puutyö- ja vaatetus- ja jalkinealan valmistustyöntekijät ym.	1003
Prosessi- ja kuljetustyöntekijät	10297
Prosessityöntekijät	3785
Teollisuustuotteiden kokoonpanijat	1471
Kuljetustyöntekijät	5041
Muut työntekijät	19875
Siivoajat, kotiapulaiset ja muut puhdistustyöntekijät	13724
Maa-, metsä- ja kalatalouden avustavat työntekijät	83
Teollisuuden ja rakentamisen avustavat työntekijät	3436
Avustavat keittiö- ja ruokatyöntekijät	1729
Katumyyjät, kengänkiillottajat ym.	207
Katujen puhtaanapidon ja jätehuollon työntekijät ym.	696
X Tuntematon	6469
XX Tuntematon	6469

Taulukko 3. Maahanmuuttajien määrä Lapualla 2013–2015 (Haastattelu№ 2).

Maahanmuuttajien määrä Lapualla 2013–2015	
2013	300 henkilöä
2014	306 henkilöä
2015	293 henkilöä

31.12.2015 Lapualla asui (vakinaisesti asuvia) väestökisterikeskuksen mukaan 293 ulkomaan kansalaista, miehiä 178 ja naisia 115. Kansalaisuuksia oli yhteensä 28.

Taulukko 4. Maahanmuuttajat kansalaisuuksittain Lapualla vuonna 2015 (Haastattelu №2).

Maahanmuuttajat kansalaisuuksittain Lapualla vuonna 2015 (Suurimmat ryhmät)	
Unkari	89
Venäjä	63
Viro	54
Puola	19
muuta kansalaisuuksia	1–5

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TULOKSET

4.1 Laadullinen tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen toteutin laadullisen tutkimuksen menetelmällä. Lähtökohtana kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa on todellisen elämän kuvaaminen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 152.)

Tutkimuskohteena oli kolme eri kohderyhmää: maahanmuuttajat, maahanmuuttokoordinaattori sekä maahanmuuttajien työnantaja.

Maahanmuuttajille tehtiin survey-tutkimus. Survey-tutkimus on kysely- tai haastattelumenetelmällä toteutettu ei-kokeellinen tutkimus, joka kohdistuu suurehkon määrään satunnaisotannalla valittuja tutkimuskohteita. (Tilastokeskus 2016.) Kyselylomakkeella oli strukturoituja monivalintakysymyksiä, sekä viimeisenä avoin kysymys. Joissakin kysymyksissä oli käytetty Likert-asteikkoja.

Maahanmuuttokoordinaattorille sekä työnantajalle tehtiin henkilökohtainen avoin teemahaastattelu, jossa oli valmiiksi laaditut kysymykset, mutta vastaukset olivat avoimia. Avoimuudessaan teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu on lähellä syvähaastattelua. Teemahaastattelussa edetään tiettyjen keskeisten etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.)

4.2 Tutkimuksen toteutus

Haastattelun ja kyselyn idea on hyvin yksikertainen. Kun haluamme tietää, mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii niin kun toimii, on järkevää kysyä asia häneltä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 72.)

Henkilökohtaiset teemahaastattelut suoritettiin maahanmuuttokoordinaattorin kanssa 20.4.2016 ja työnantajan kanssa 25.4.2016. Haastattelun etu on ennen kaikkea joustavuus (Tuomi & Sarajärvi 2009, 72). Molemmat haastattelut nauhoitettiin.

Maahanmuuttajille oli lähetetty strukturoidut monivalintakysymykset Webropol- ohjelman kautta 18.4.2016. Kyselyn jakokanavana oli Facebook (kavereiden kautta), Kristillinen opisto (opiston rehtori lähetti heidän entisille ja nykyisille oppilaille) sekä venäläinen yhteispalvelu V Kontakte. Kyselylomake oli lähetetty satunnaisesti ja anonyymisti.

4.2.1 Aineiston hankinta

Aineiston hankinta tapahtui kolmesta eri kohderyhmästä. 49 maahanmuuttajalle kyselylomakkeet lähetettiin 20.4.2016. Tällöin vastauksia saatiin 41 kappaletta. Vastausajaksi annettiin 5 päivää, jonka jälkeen lähetettiin muistutus. Muistutuksen jälkeen vastasi vielä 2 henkilöä. Kokonaisuudessaan vastauksia saatiin 43 kappaletta mikä on 15 % maahanmuuttajien kokonaismäärästä Lapualla. Maahanmuuttokoordinaattoria haastateltiin henkilökohtaisessa tapaamisessa 20.4.2016. Tämä haastattelu nauhoitettiin. Työnantajaa haastateltiin henkilökohtaisessa tapaamisessa 25.4.2016. Tämä haastattelu myös nauhoitettiin.

4.2.2 Kyselylomakkeen rakentaminen

Lomakehaastattelussa ei voi kysyä mitä tahansa sellaista, mitä olisi mukavaa tai hyödyllistä tietää, vaan siinä kysytään tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun kannalta merkityksellisiä kysymyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75).

Haastattelulomaketta laadittaessa on pyritty harkitsemaan jokaisen kysymyksen tarpeellisuus. Lomake on siten saatu tiiviiksi ja siihen on haastateltavan näin ollen nopea vastata. Lomake oli laadittu kolmella eri kielellä: suomi, englanti ja venäjä. Se auttoi saamaan vastauksia suuremmalta joukolta maahanmuuttajia, koska kaikki eivät osaa vielä suomea. Tämän toivottiin edistävän halukkuutta vastata kyselyyn.

Kyselylomakkeeseen oli laadittu 21 kysymyskohtaa. Lomake jakautui kahteen osioon: taustakysymykset sekä varsinaisesti tutkimuksen aiheeseen liittyvät kysymykset. Taustakysymyksillä selvitettiin vastaajien sukupuoli, ikä, syntymämaa ja kauan on asunut Suomessa. Sen jälkeen selvitettiin vastaajien koulutusta, suomen

kielen taitoa ja työtilannetta, sekä työhön liittyviä lisätietoja. Kysymykset 6 ja 8, sekä 21 olivat avoimia. Viimeisessä kysymyksessä haastateltava henkilö sai kertoa omia ajatuksiaan työtilanteesta, työn saamisesta sekä kehittämisehdotuksiaan.

4.3 Tutkimuksen luotettavuus ja pätevyys

Tutkimuksessa pyritään välttämään virheiden syntymistä, mutta silti tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Tämän vuoksi kaikissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan tehdyt tutkimuksen luotettavuutta. (Hirsijärvi ym. 2004, 216.)

Tutkimuksen pätevyyden arviointiin käytetään liittyvä käsite validiteetti. Validius tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata (Hirsijärvi ym. 2004, 216).

Tässä tutkimuksessa validiteetti on hyvä, koska tutkimuksen kohderyhmä ja kysymykset ovat oikeat. Haastattelulomaketta laadittaessa on pyritty harkitsemaan jokaisen kysymyksen tarpeellisuus ja että jokaiselle kysymykselle löytyisi perustelu tutkimuksen viitekehuksesta sekä tutkittavasta aiheesta. Myös tulosten analysoinnissa on oltu tarkkana. Validiteettia ajatellen, heikoin puoli tässä tutkimuksessa on se, että kaikki maahanmuuttajat eivät osaa suomea, englantia tai venäjää. Maahan tullessaan he osaavat yleensä vain omaa äidinkieltään. Sen vuoksi heillä ei ollut mahdollisuutta vastata kyselyyn, koska se oli laadittu vain kolmella eri kielellä. Kohderyhmä jäi sen takia yksipuoliseksi, vaikka tavoitteena oli saada vastaajiksi eri puolilta maailmaa tulleita.

Reliabiliteetti käsitteellä tarkoitetaan tutkimusmenetelmän ja käytettyjen mittareiden kykyä saavuttaa tarkoitettuja tuloksia. Mittauksen reliabiliteetti tarkoittaa mittaustuloksen toistettavuutta, ei-sattumanvaraisuutta. (Virtuaali ammattikorkeakoulu, 7.11.2007.)

Tässä tutkimuksessa myös reliabiliteetti on hyvä, koska vaikka antaisi saman kyselyn samalle ihmiselle uudestaan, todennäköisesti vastaus olisi samalainen. Huonona puolena ilmeni tässä tutkimuksessa vastaajien määrä, joka on vain 15% kaikista Lapualla asuvista maahanmuuttajista.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Maahanmuuttokoordinaattorin haastattelu

Tutkimusta varten haastattelin 20.4.2016 maahanmuuttokoordinaattori Alfiya (Fiia) Khafizovaa. Hän on toiminut virassa vuodesta 2012 ja hänen työnantajana on Kauhavan kaupunki. Fiian toiminta-alueena on Kauhava, johon kuuluu Ylihärmä, Alahärmä ja Korttesjärvi. Näiden lisäksi hän on tehnyt paljon yhteistyötä myös Lapuan kaupungin kanssa. Hänen työhönsä kuuluu opastaa maahanmuuttajia sekä auttaa heitä asettumaan Kauhavalle. Juuri maahan tullut saa maahanmuuttokoordinaattorilta henkilökohtaisesti neuvontaa ja ohjausta esimerkiksi viranomaisten kanssa, kielikurssi mahdollisuuksista, harrastus toiminnasta, koulutuksista jne. (Liite 2).

Fiia Khafizova on valmistunut vuonna 2012 Seinäjoen ammattikorkeakoulusta tradenomiksi.

Fiia painotti haastattelussa, että maahanmuuttajalle työpaikan saamisen suurin haaste kielen lisäksi on oikea asenne, eli toisin sanoen motivaatio. Fiian mukaan työpaikan saamiseen vaikuttaa todella paljon se, miten ihminen osaa ”markkinoida” itseään potentiaaliselle työnantajalle. Monelle maahanmuuttajalle tästä muodostuu suuri ongelma, koska he eivät osaa tuoda esille omia vahvuuksiaan. [Viitattu 20.4.2016.]

Haastattelussa tuli esille myös se, että maahanmuuttokoordinaattorin työuransa aikana hän ei ole nähnyt syrjintää tai rasismia täällä, mutta väärinkäsityksiä on ollut. Fiian kertoman mukaan, kun ihmisiä tulee Suomeen eri maista ja eri kulttuureista, on maahanmuuttajalla usein erilainen käsitys siitä, miten asioita tehdään. Kaikki eivät ymmärrä, että Suomi on eri maa ja täällä on oma kulttuuri. Sen vuoksi osa maahanmuuttajista käsittää erilaisissa tilanteissa syntyneet väärinymmärrykset rasismiksi tai syrjinnäksi. [Viitattu 20.4.2016.]

”Maahanmuuttajan korkeat odotukset tuovat myös kovat pettymykset (Khafizova 20.4.2016)”.

Fiiia Khafizova korosti haastattelussa, että Suomi on siinä mielessä ihmeellinen maa, että se ei työhakuprosessissa erottele millään lailla kantasuomalaisia ja maahanmuuttajia. Se tarkoittaa sitä, että jokaisella maahanmuuttajalla on yhtä paljon palveluita ja koulutusmahdollisuuksia käytettävissä työhakuprosessissa kuin kaikilla suomalaisilla. Eroa on vain työnhakijan omassa motivaatiossa. [Viitattu 20.4.2016.]

5.2 Työantajan haastattelu

Toinen kohderyhmä tässä tutkimuksessa oli työnantajat. Työnantajaksi valittiin sellainen, jolla on tai on ollut yrityksessään töissä maahanmuuttaja. Haastattelu suoritettiin yrityksen johtajan kanssa 25.4.2016. Yritys haluaa pysyä anonyyminä. Yritys on toiminut Lapualla yli 15 vuotta. Yrityksen johtajan mukaan heillä on ollut työharjoittelussa lukuisia maahanmuuttajia, sekä jonkun verran maahanmuuttajia on ollut myös määräaikaisesti/osa-aikaisesti töissä. [Viitattu 24.4.2016.]

Johtaja kertoi, että he ovat aloittaneet yhteistyön maahanmuuttajien kanssa todella varovaisesti. Ensimmäinen maahanmuuttaja oli ruotsalainen mies, joka oli heillä työharjoittelussa. Vuonna 2003 heille tuli marokkolainen mies myös työharjoitteluun. Johtaja korosti, että heidän henkilökuntansa otti maahanmuuttajat ”avoimin mielin” vastaan ja kokeneet että he ovat olleet tosi hyviä työntekijöitä. [Viitattu 24.4.2016.]

Haastattelussa johtaja painotti, että heille on todella tärkeää, että henkilö osaa hyvin suomen kieltä, mutta sillä ei ole mitään merkitystä mistä maasta henkilö on kotoisin. Suomen kielentaitoa he vaativat, koska työ on asiakaspalvelutyötä, jossa asiakkaiden kanssa kommunikoinnissa hyvä kielitaito on välttämätön. [Viitattu 24.4.2016.]

Haastattelussa tuli hyvin esille, että suomen kielen taito on yksi tärkeimmistä seikoista jotka voivat vaikuttaa työpaikan saamiseen. Toinen seikka on koulutus, mikäli sitä joissain työtehtävissä vaaditaan. Yrityksen johtaja korosti, että työantajalle ei ole väliä missä maassa koulutus on saatu, tärkeintä on vain se, että koulutus on pätevä. [Viitattu 24.4.2016.]

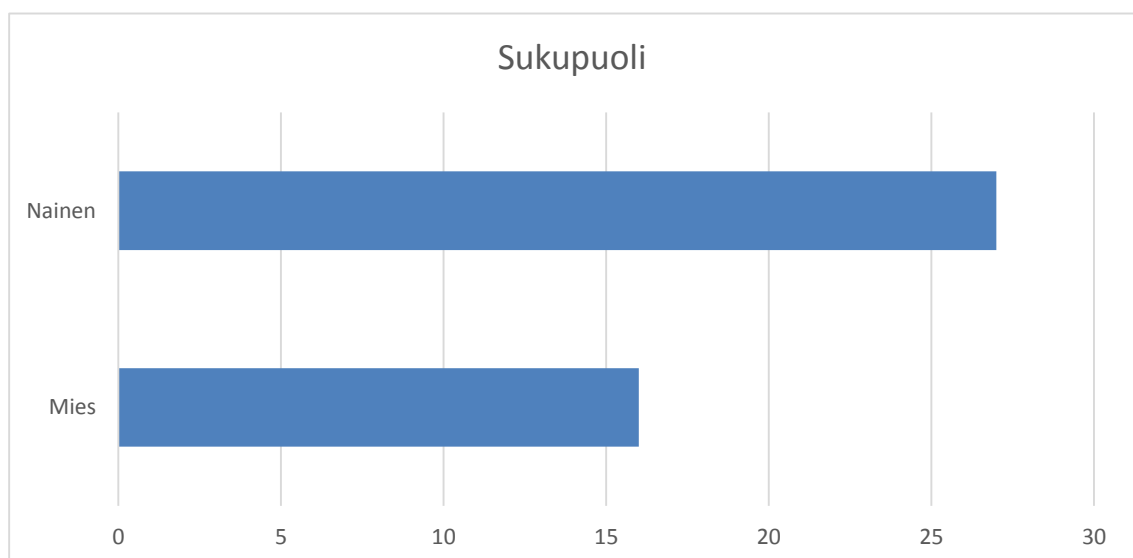
Johtajan mielestä maahanmuuttajien työllistymisen parantamiseksi voisi vaikuttaa se, että ihmisiä koulutettaisiin siihen alaan, mikä heitä kiinnostaa. Esimerkiksi kristillinen opisto tarjoaa erilaisia kursseja, joista valmistuu erittäin päteviä ammattilaisia. [Viitattu 24.4.2016.]

Johtaja myönsi, että työantajilla on ennakkoluuloja maahanmuuttajia kohti. Kun heille oli tulossa ensimmäinen tummaihoisen miehen Marokosta, niin hänelläkin oli ennakkoluuloja häntä kohti, jotka kuitenkin lähtivät heti kun hän ensimmäisen kerran puhui hänen kanssaan. Johtaja myös korosti, että heillä ei nykyään ole minkäänlaisia ennakkoluuloja maahanmuuttajia kohtaan, kotimaasta riippumatta. [Viitattu 24.4.2016.]

5.3 Maahanmuuttajien kyselylomakkeen tulokset

Kyselylomake lähetettiin 49 henkilölle ja yhteensä saatiin 43 vastausta. Lapualla asuu 293 maahanmuuttajaa, joten heistä vastanneita oli 15 %.

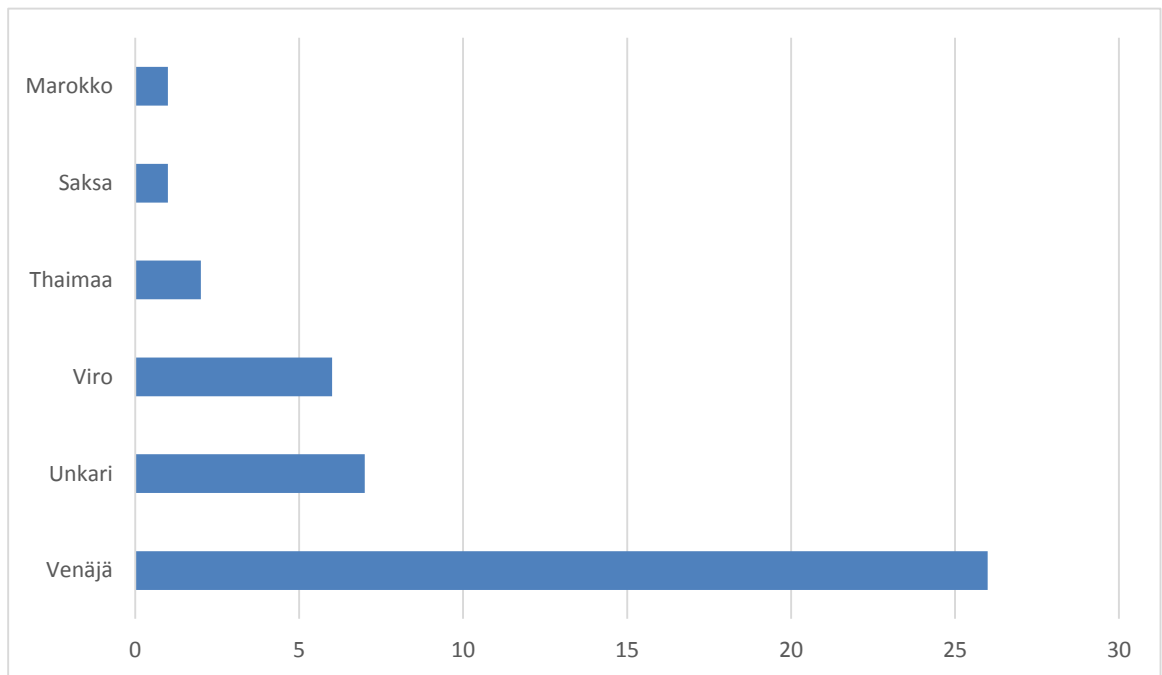
Ensimmäisessä kysymyksessä henkilöiltä kysyttiin sukupuolta, koska haluttiin selvittää onko sillä mahdollisesti vaikutusta työllistymiseen. Vastanneista naisia oli 27 ja miehiä 16.

Kuvio 10. Vastaajien sukupuoli.

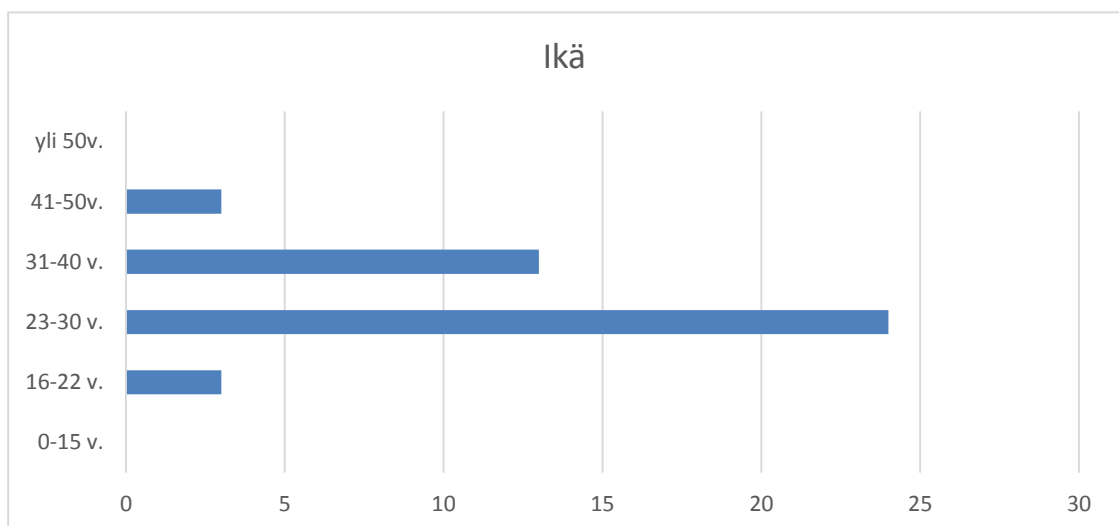
Kysymyksessä 2 selvitettiin mistä maasta vastaaja on kotoisin. Vastauksista kävi ilmi, että valtaosa vastanneista on kotoisin Venäjältä 60,5 %. Seuraavaksi eniten

vastaajia oli unkarista ja virosta. Vastaajia oli myös Thaimaasta ja Saksasta, sekä yksi Marokosta.

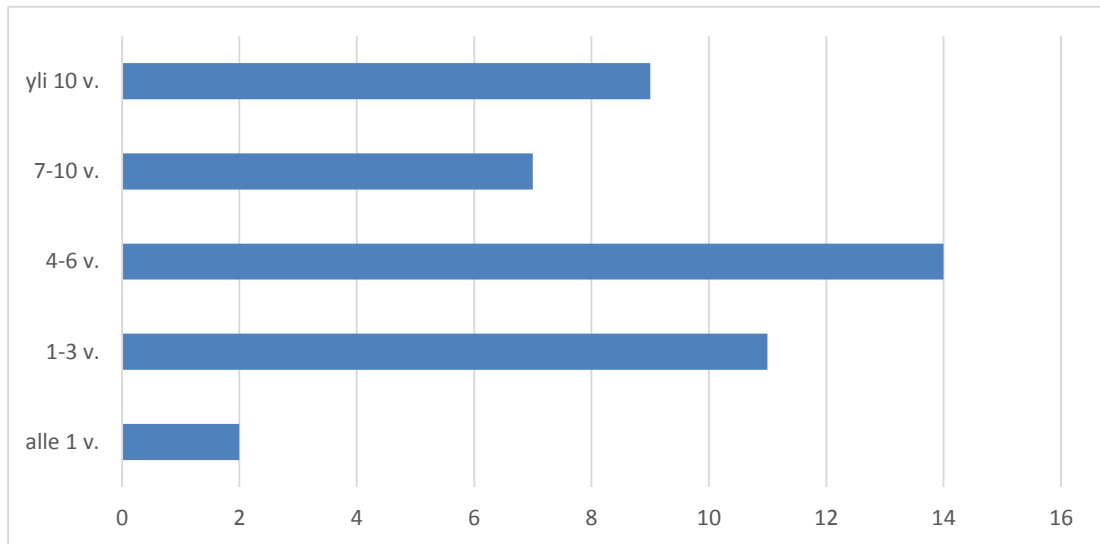
Kuvio 11. Mistä maasta olette kotoisin?

Seuraavassa kysymyksessä kysyttiin henkilön ikää. Suurin osa vastaajista 56 % oli iältään 23–30 vuotiaita. Seuraavaksi suurin ryhmä oli 31–40-vuotiaat 30 %. Yli 50 vuotiaita vastaajia ei ollut ollenkaan, eikä myöskään alle 16 vuotiaita.

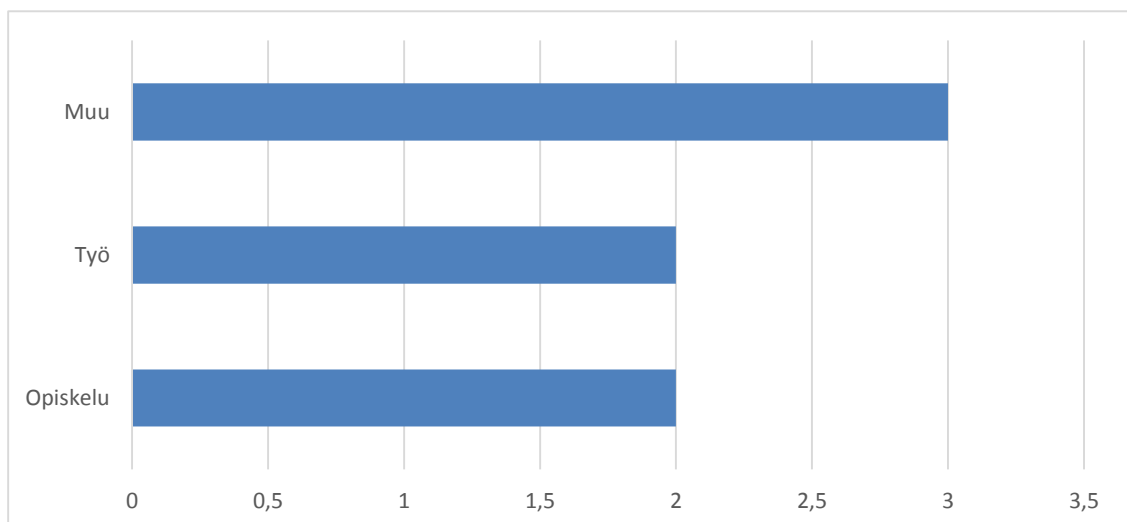
Kuvio 12. Vastaajien ikä.

Kysymyksessä 4 selvitettiin kauanko maahanmuuttajat ovat asuneet Suomessa. Yleisin vastaus oli 4–6 vuotta ja näin vastanneiden määrä olivat 32,5 %. Seuraavaksi eniten oli 1–3 vuotta vastanneita, joita oli 25,5 %. Alle 1 vuotta asuneita oli vähiten, vain 4,5 %.

Kuvio 13. Kauanko olette asuneet Suomessa?

Kysymyksessä 5 selvitettiin maahanmuuttajien Suomeen tulon syytä. Suurin osa vastaajista 58 % oli tullut opiskelemaan ja sitä kautta päätynyt työelämään. Jotkut olivat tulleet suoraan töihin. Heitä oli 23 %. Loput 18 %, olivat tulleet jonkun muun syyn vuoksi.

Kuvio 14. Minkä vuoksi tulitte Suomeen?

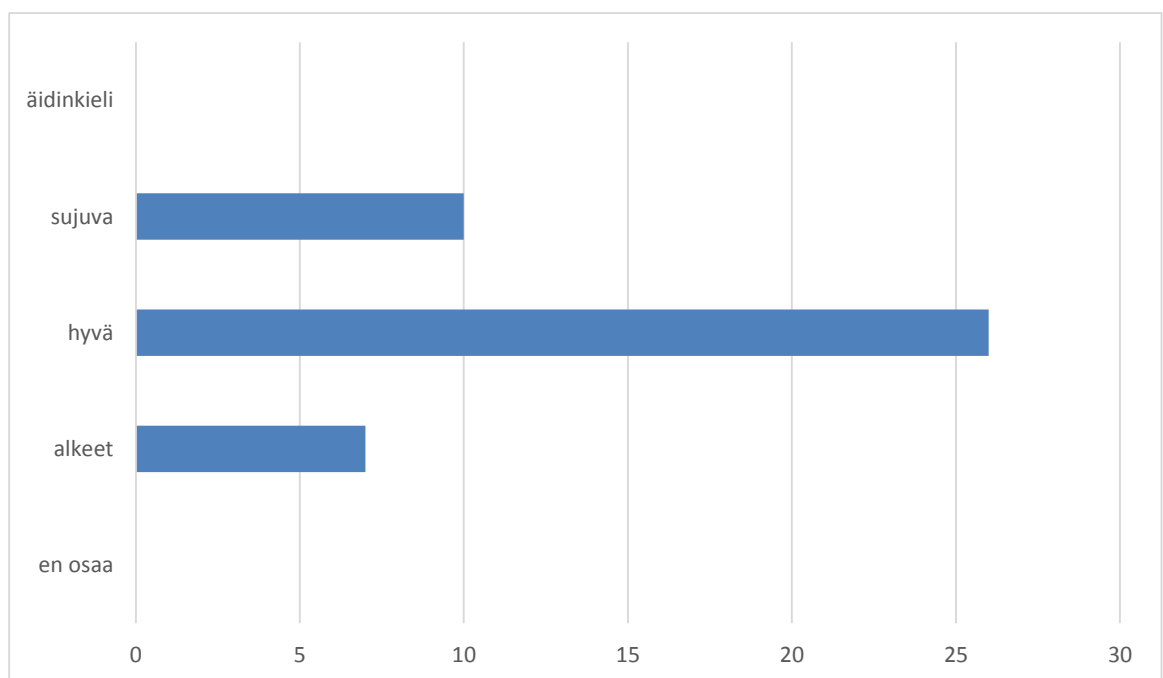
Kysymys 6 oli avoin. Sillä haluttiin selvittää, miksi maahanmuuttaja on tullut juuri Lapualla. Suurimmat syyt jakaantui melko tasaisesti kahden vaihtoehdon välillä.

Henkilö oli joko löytänyt työpaikan Lapualla ja tullut opiskelemaan. Lähes yhtä monelle syynä oli perheyhdistäminen, eli avo/aviopuoliso asui jo Lapualla. Muutamat vastasivat että ”en tiedä”.

Seuraavaksi esimerkkejä, minkälaisia vastauksia oli saatu:

- ”Koska mieheni on töissä Lapualla”.
- ”Työ on Hellanmaassa. Edullinen työmatka”.
- ”Hamissa oli hyviä etuja opiskelijoille”.
- ”Minun mies on töissä Kauhavalla ja minä en halunnut asua Kauhavalla. Lapualla oli myös Lapuan Kristillinen opisto, jossa opiskelin suomea pari kuukautta”.
- ”Täällä oli työpaikka”.
- ”Aviopuoliso asuu Lapualla”.
- ”Aviopuoliso saanut työpaikan Lapualla”
- ”Työ”.
- ”Aviopuoliso töissä Lapualla”.
- ”En osaa sanoa”.
- ”Opiskelen Lapualla”.

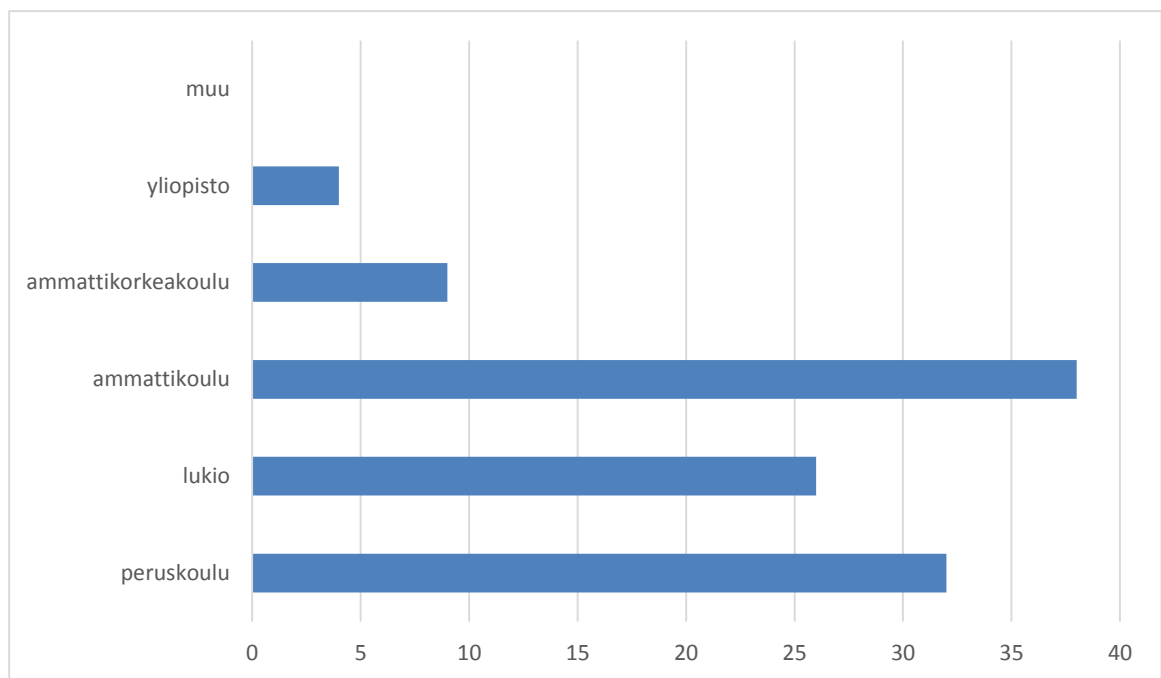
Kysymyksessä 7 kysyttiin omaa arviota suomen kielen taidosta. Valtaosa maahanmuuttajista 60,5 %, arvioi oman kielitaitonsa hyväksi. Muista vaihtoehdoista sujuvaksi vastasi 23 % ja alkeet osaavaksi 16 %. Vastajista kukaan ei arvioinut kielitaitoaan niin hyväksi, että se olisi kuin oma äidinkieli. Ei myöskään ollut yhtään vastaajaa, joka ei osaisi ollenkaan suomen kieltä.

Kuvio 15. Minkälaiseksi arvioitte suomen kielen taitonne?

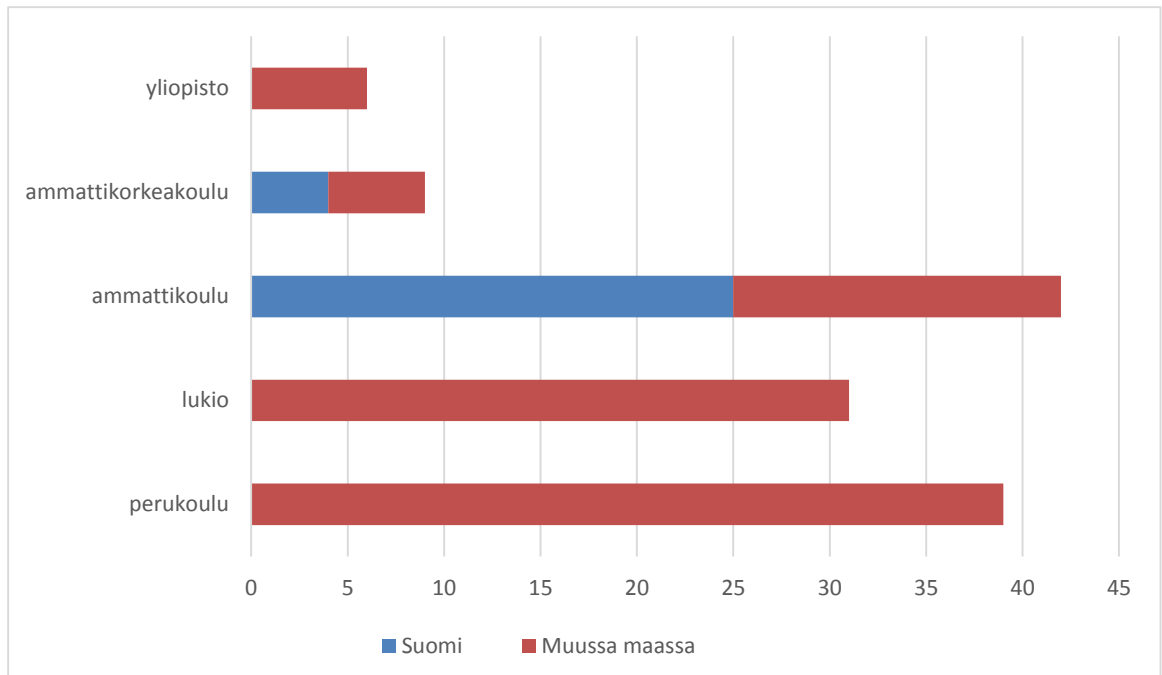
Seuraava kysymys oli taas avoin ja sillä pyrittiin selvittämään, että onko mitään syytä, miksi maahanmuuttaja haluaisi jäädä Lapualle asumaan. Ehdottomasti tärkeimmäksi syyksi annettiin ”Perhe ja työpaikka”, toiseksi yleiseksi syyksi ilmeni ”rauhallinen kaupunki ja kaunis luonto”. Moni oli maininnut syyksi ”kaverit ja halvat asuinkustannukset”. Kyselystä kuitenkin ilmeni myös että 28 % vastaajista ei löytänyt tai osannut sanoa syytä, miksi haluaisi jäädä Lapualle asumaan. Yksi heistä vastasi, että muuttaisi pois, kun opiskelu loppuu.

Kysymyksessä 9 tiedusteltiin maahanmuuttajien koulutuksesta. Tällä kysymyksellä oli tarkoitus selvittää, että onko yhteyttä koulun ja työllistymisen välillä. Yli 88 % vastanneista oli ammattikoulu takana ja 21 % maahanmuuttajista oli valmistunut ammattikorkeakoulusta. Hieman yli 9 % oli suorittanut myös yliopiston.

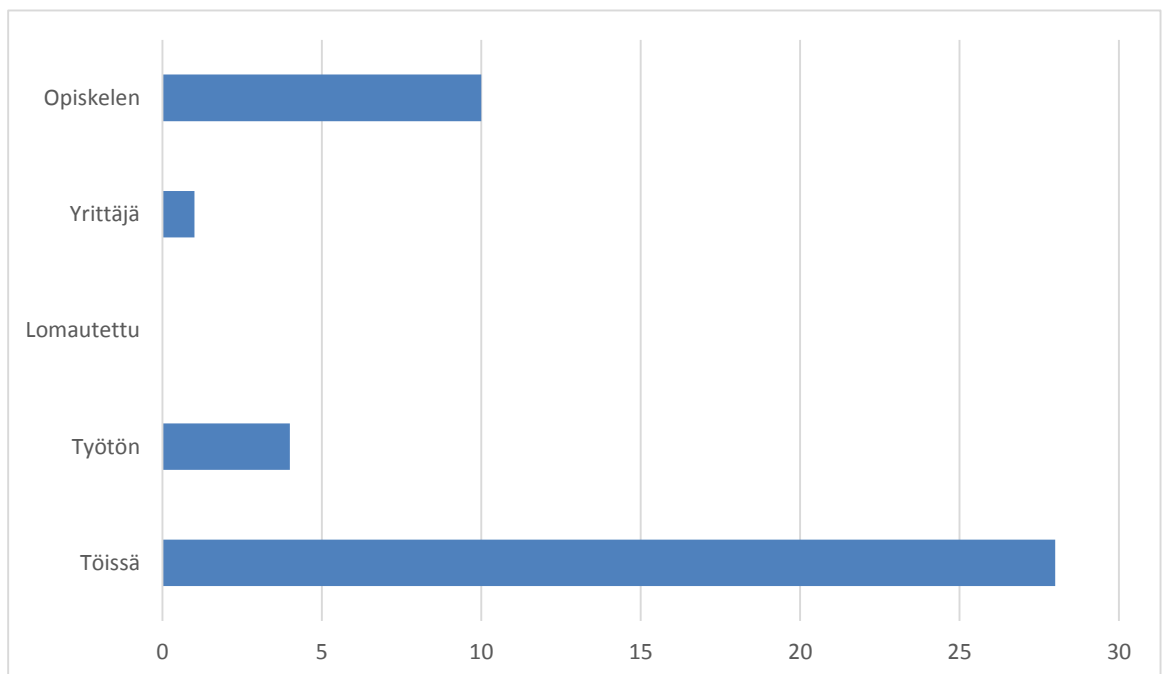
Kuvio 16. Minkälainen on teidän koulutuksenne?

Kysymyksellä 10 oli tarkoituksena olla tarkentava edelliselle kysymykselle. Sillä selvitettiin missä vastaajat olivat koulutuksensa saaneet: Suomessa vai ulkomailla. Peruskoulun ja lukion olivat kaikki maahanmuuttajat käyneet ulkomailla. Ammattikoulun käyneistä suurin osa, eli 25 henkilöä, oli suorittanut opintonsa Suomessa. Ammattikorkeakoulutusta oli 4 henkilöä saanut Suomessa ja 5 henkilöä ulkomailla. Yliopistossa opiskelleet olivat kaikki saaneet koulutuksensa ulkomailla.

Kuvio 17. Missä olette saanut koulutuksenne?

Seuraava kysymys oli suoraan aiheeseen liittyvä. Maahanmuuttajilta tiedusteltiin, ovatko he töissä tällä hetkellä. Positiivina yllätyksenä oli se, että 65 % vastaajista oli töissä ja vain 9 % oli työttömänä. Yhtään vastaajista ei ollut lomautettuna ja yksi vastanneista toimi yrittäjänä. Vastaajista 23 % opiskelee tällä hetkellä.

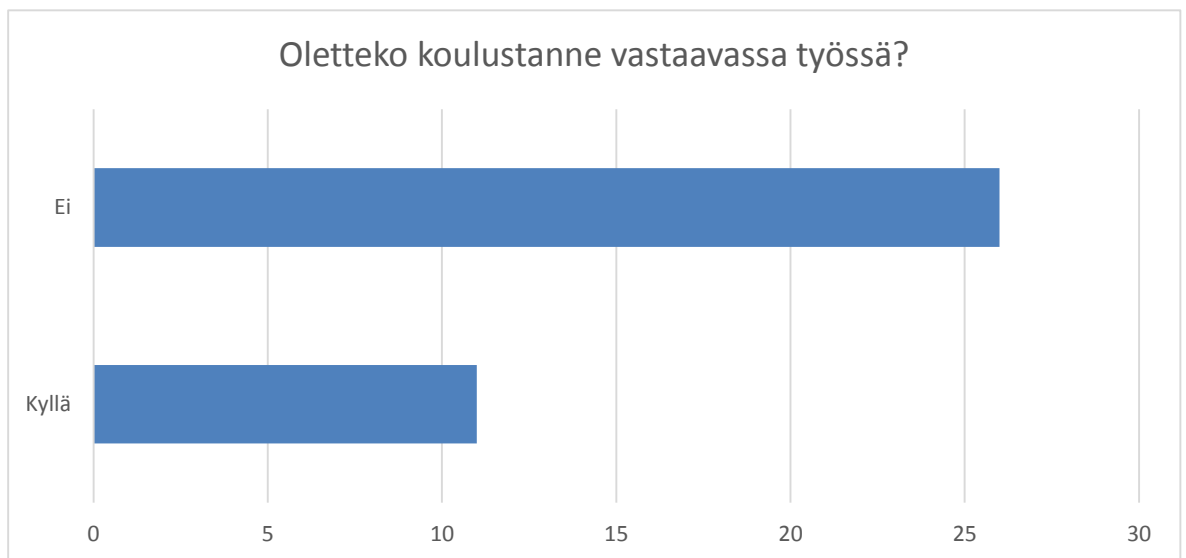

Kuvio 18. Työskentelettekö tällä hetkellä Suomessa?

Kysymys 12 oli edellistä kysymystä tarkentava. Kysymyksellä selvitettiin kauanko yhteensä, koko siltä ajalta minkä maahanmuuttaja on Suomessa oleskellut, hän on

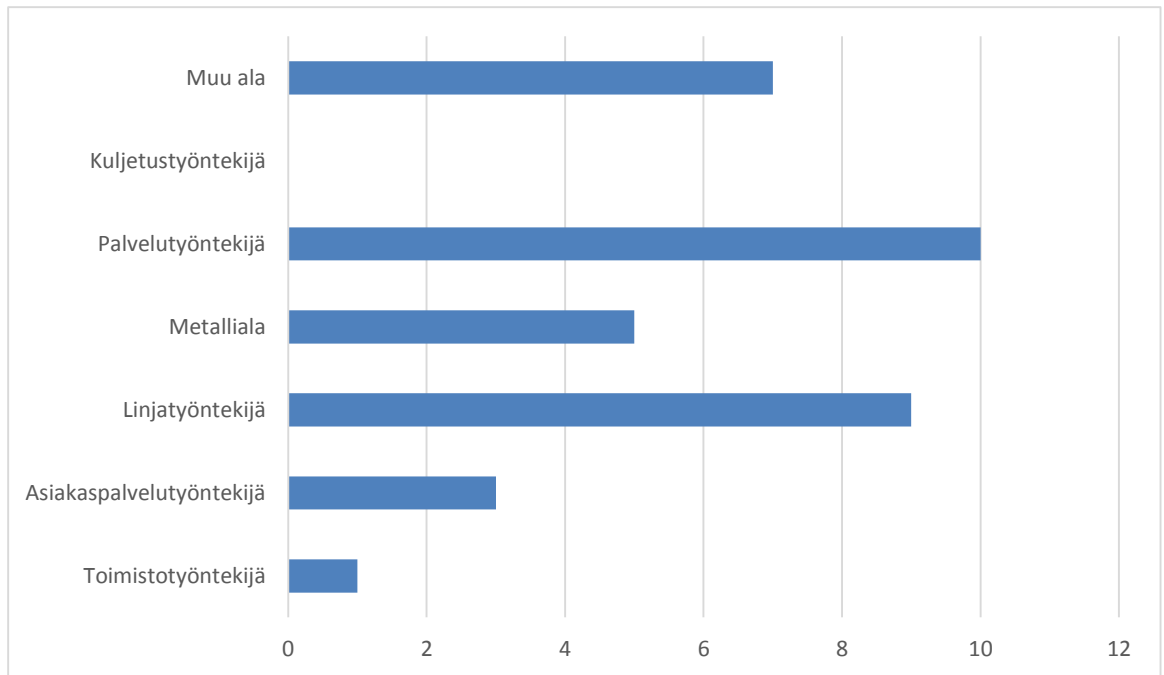
ollut palkkatyössä. Kysymykseen vastasi 38 henkilöä ja heistä kolme ei ollut vielä ollut töissä ja loput vastanneista ovat olleet töissä kolmesta kuukaudesta kymmeneen vuoteen.

Kysymyksellä 13 selvitettiin sitä, että kuinka moni työssä käyvästä maahanmuuttajasta on koulutustaan vastaavassa työssä. 37 vastanneesta ihmisestä 11 oli koulutustaan vastaavassa työssä ja loput olivat eri alalla kuin mikä heidän koulutuksensa on.

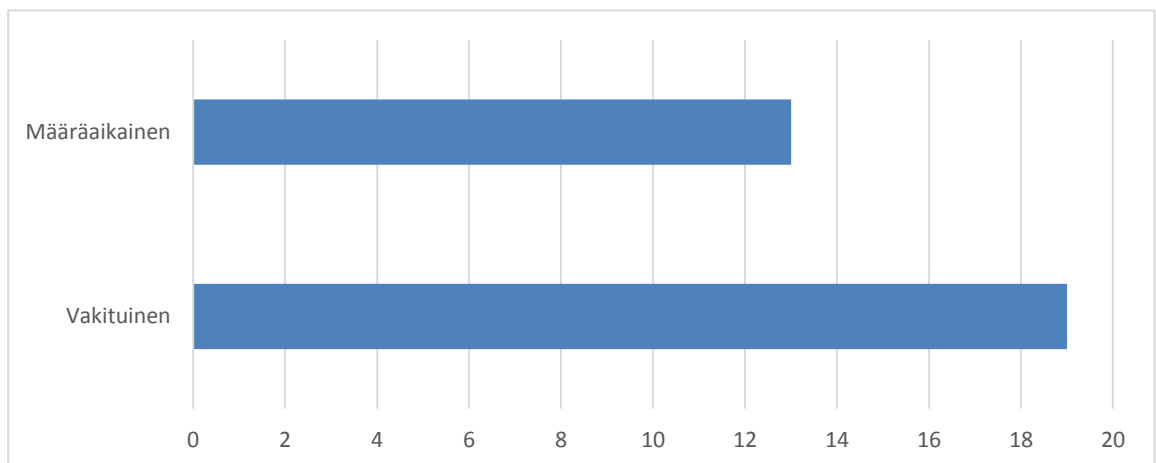
Kuvio 19. Oletteko koulustanne vastaavassa työssä?

Kysymyksessä 14 tiedustelin sitä, että jos vastaaja on töissä, niin millä alalla hän työskentelee. Palvelualalla on töissä 23 % ja melkein saman verran, eli 21 % on linjatyöntekijänä. Toimistotyöntekijänä oli 1 henkilö, metallialalla 16,5 % ja asiakaspalvelu-työntekijänä 7 %.

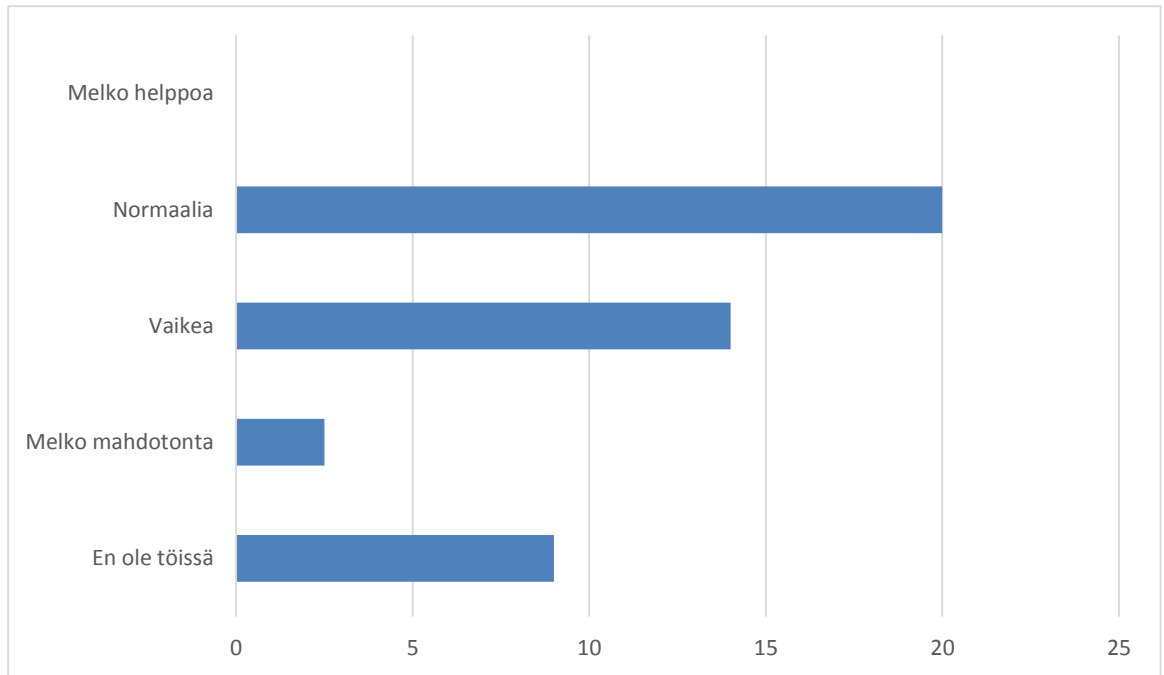
Kuvio 20. Milla alalla olette töissä?

Seuraavalla kysymyksellä selvitettiin, onko työsuhde vakituinen vai määräaikainen niillä maahanmuuttajilla, jotka ovat töissä. Vakituinen työsuhde oli 60 % ja 40 % oli määräaikainen.

Kuvio 21. Jos olette työssä, onko työsuhde vakituinen vai määräaikainen?

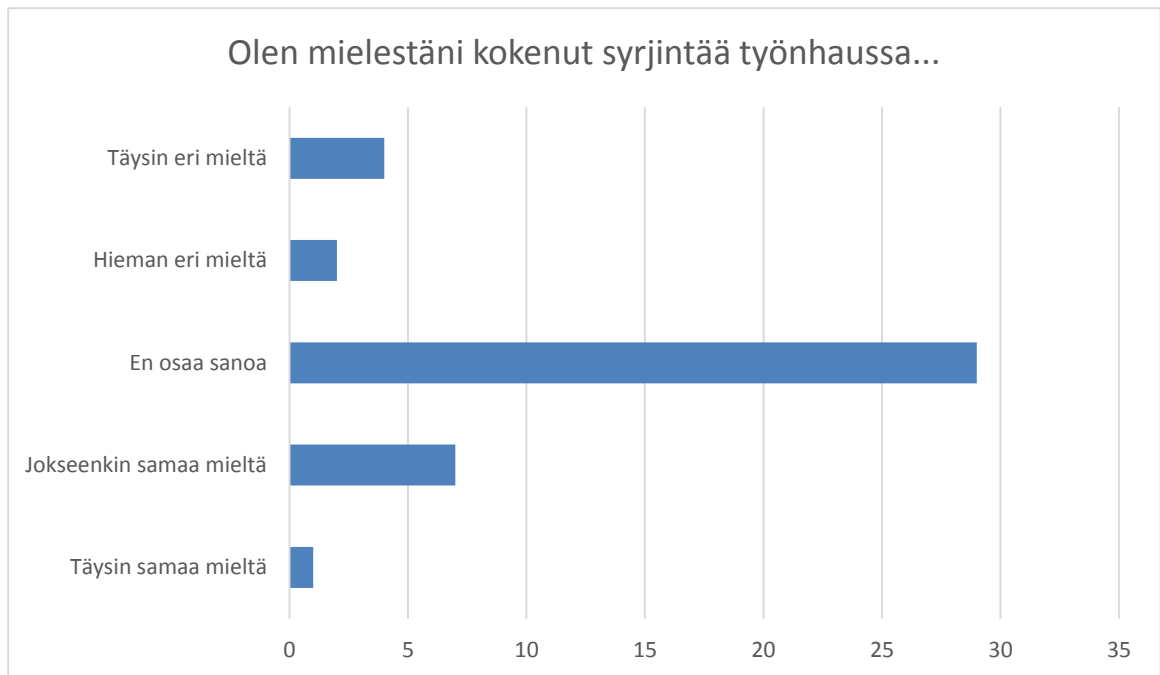
Kysymyksessä 16 arvioitiin työpaikan saamisen vaikeutta. Yllätyksenä oli se, että 59 % vastaajista koki työpaikan saamisen vaikeuden normaaliksi ja 41 % vaikeaksi. ”Melko mahdotonta” -vastausta ei valinnut kukaan.

Kuvio 22. Onko työpaikan saaminen täältä ollut...

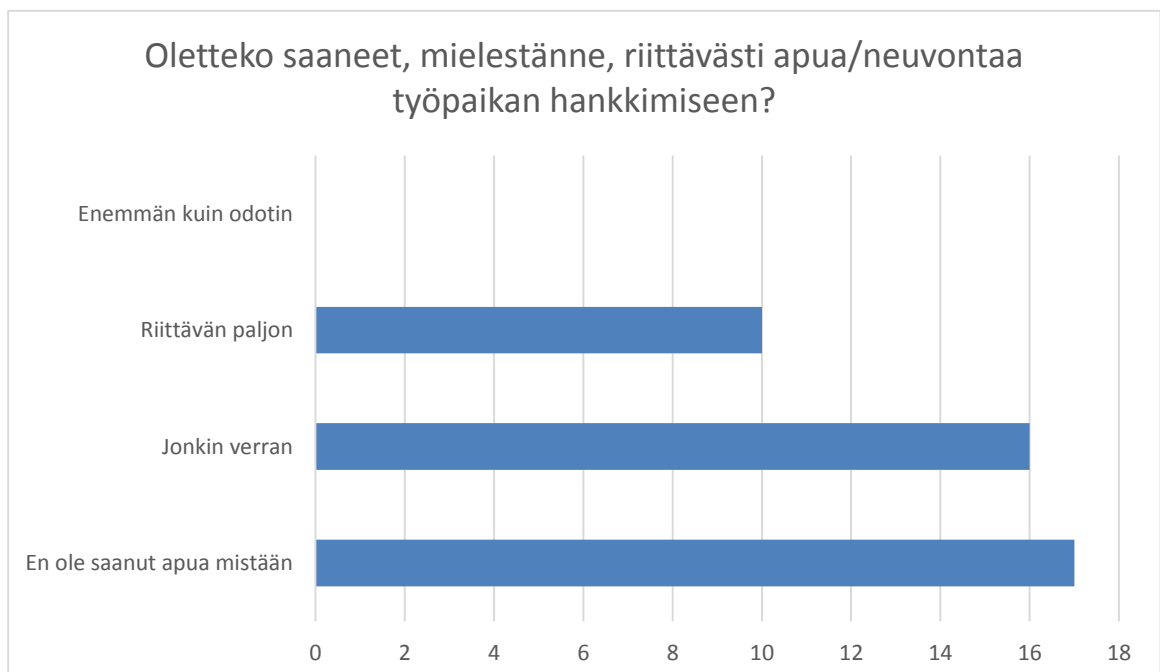
Kysymys 17 oli jatkoa edelliselle kysymykselle. Sen avulla haluttiin saada tarkempaa tietoa, miksi työpaikan saaminen oli koettu vaikeaksi tai helpoksi. Valtaosa maahanmuuttajista näki esteenä kielitaidon puutteen. Jonkun mielestä työntajat ottavat mieluummin vain suomalaisia töihin. Osa oli sitä mieltä, että laman aikana on ollut kovaa kilpailua työpaikoista.

Kysymyksellä 18 haluttiin selvittää, onko maahanmuuttaja mielestään kokenut syrjintää työhaussa. Kysymyksen vastaukset arvioitiin Likert-asteikolla. Tulokset olivat todella yllättäviä. Vain yksi ihminen oli mielestään kokenut syrjintää työhaussa. Valtaosa vastaajista, eli vähän yli 67 %, ei osannut sanoa kantaansa. Vastaajista 14 % oli täysin tai hieman eri mieltä syrjinnän kokemisesta.

Kuvio 23. Oletteko kokenut syrjintää työhaussa?

Kysymyksellä 19 haluttiin saada tietää, saako maahanmuuttajat heidän mielestään riittävästi apua tai neuvontaa työpaikan hankkimiseen. Kävi ilmi, että 40 % vastaajista ei ollut saanut apua työpaikan hankkimiseen mistään. 37 % oli saanut jonkun verran apua ja vain 23 % vastaajista oli saanut riittävän paljon apua työpaikan hankkimiseen.

Kuvio 24. Oletteko saaneet riittävästi apua työpaikan hankkimiseen?

Kysymyksessä 20 pyydettiin arvioimaan asteikolla 0–5, sen mukaan kuinka paljon kyseisestä vaihtoehdosta oli apua työpaikan hankkimiseen. Kysymykseen vastasi 42 henkilöä. Työvoimatoimiston kohdalla keskiarvosanaksi muodostui 1.7, mikä on yllättävän pieni. Internetin apu työpaikan hankkimisessa keskiarvosana oli melkein kaksi kertaa suurempi, eli 2,95. Ystävien apua arvioitiin keskiarvolla 2,9. Pienin apua oli lehti ilmoituksella, jonka arvosana oli vain 0,1. Ehdottomasti suurin apua työpaikan saamisessa oli kaikkien mielestä oma aktiivisuus. Sen keskiarvoksi tuli 4,9 eli melkein täydet pisteet.

Viimeinen kysymys oli avoin. Sen tarkoitus oli saada vastaajien oma mielipide asiasta eli mitä voitaisiin parantaa tai tehdä toisin, että työllistyminen helpottuisi sekä antaa palautetta. Kysymykseen vastasi 23 henkilöä, mikä tekee 53,5 % koko kyselyyn vastanneista. Tulos on hyvä ja sen pohjalta voisi tehdä rakentavaa analyysia, joka pohjautuu luotettavaan tietoon.

Suurin osa maahanmuuttajista kehotti opiskelemaan kieltä. Se on yksi tärkeimmistä edellytyksistä työpaikan saamiseksi. Oma aktiivisuus rinnastettiin yhtä tärkeäksi asiaksi kuin kielitaito. Koulutusta ei pidetty yhtä tärkeänä asiana kuin kielitaito, mutta kuitenkin monissa tapauksissa ratkaisevana työpaikasta riippuen. Muutama vastaaja oli sitä mieltä, että ei ole mitään tehtävissä tai he eivät tiedä mitä voisi tehdä.

5.4 Johtopäätökset ja yhteenveto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailla maahanmuuttajien työllistymistä Lapualla sekä työnpaikan saamiseen vaikuttavista tekijöistä. Saadun tuloksen perusteella maahanmuuttajien työllistymisestä piirtyvä yleiskuva näyttää useimpien vastaajien kohdalla myönteiseltä. Vuonna 2015 Lapualla asui 293 maahanmuuttajaa ja heistä 43 vastasi kyselyyn, joten vastausprosentiksi saadaan 15 %. Se ei ole korkea luku, mutta kuitenkin tämänkin vastausprosentin perusteella voidaan tehdä johtopäätöksiä. Näistä 43 maahanmuuttajasta, jotka ovat vastanneet kyselyyn, heistä 29 on työelämässä ja se on peräti 67,5 prosenttia. Kymmenen maahanmuuttajaa oli opiskelemassa tällä hetkellä ja ei ollut sen takia töissä. Vain 4 henkilöä (9,5 %) kaikista vastaajista oli työttömiä eikä opiskellut.

Yhtä henkilöä lukuun ottamatta kaikilla vastaajilla oli ammattikoulu, ammattikorkeakoulu tai yliopisto suoritettu. 12 ihmisen joukossa, jotka ovat suorittaneet ammattikorkeakoulun tai yliopiston, ovat melkein kaikki työllistyneet, eikä ole havaittu olevan vaikutusta sillä, onko koulutus saatu Suomessa vai muussa maassa. Haastattelussa työnantaja myös mainitsi, että jos henkilö on ammattitaitoinen, ei ole merkitystä missä hän on saanut koulutusta. Maahanmuuttajien kielitaito on sujuvaa tai hyvällä tasolla. Maassaoloajan vaikutus on selvästi myönteisempää maahanmuuttajan työllistymiselle.

Vaikka kyselyn perusteella useimmat vastaajat näyttäisivät olevan pysyvämmiin asettumassa Lapualle, nousi vastauksista esiin myös tulevaisuuteen liittyviä epävarmuuksia. Kaikki eivät olleet aikeissa asettumaan Lapualle. Maahanmuuttajat jotka haluavat jäädä asumaan Lapualle näkevät kaupungin kauniina ja rauhallisena, missä on hyvät harrastusmahdollisuudet sekä mahdollisuus mukavaan perhe-elämään. Jotkut toivat esille myös kaupungin asuntojen halpojen hintojen olevan ratkaisevana tekijänä. Työpaikka ja ystävät ovat monelle se suurin syy minkä vuoksi he haluavat jäädä Lapualle.

Tutkimuksen tavoitteena oli myös selvittää, että kokeeko maahanmuuttaja tullessa syrjityksi työhaussa. Yllättäen 81 % ei itse ollut kokenut tullessa syrjityksi tai eivät osanneet sanoa. Loput 19 % vastasivat tullessa syrjityksi, mutta kuten maahanmuuttokoordinaattorin haastattelussa ilmeni, monet maahanmuuttajat sekoittavat ”väärin käsityksen” ja ”syrjimisen”. Se tarkoittaa, että voi olla hyvinkin mahdollista, että niistäkin jonkun verran on ”väärin käsityksiä”. Toisaalta Häkkisen (2011,179) mukaan maahanmuuttajat, etenkin venäläiset ja ulkonäöltään kantaväestöstä selvästi erottuvat, eivät ole välttyneet ennakkoluuloilta ja rasismilta myöskään Etelä-Pohjanmaalla.

Suomen kielen taito nousi kyselyssä hyvin esille. Lähes kaikki vastaajista mainitsee suomen kielen taidon olevan avain työllistymiseen. Yhtä tärkeänä on pidetty omaa asennetta. Jos maahanmuuttaja on aktiivinen ja motivoitunut, toimii se monesti ratkaisevana tekijänä työpaikan saamisessa. Myös maahanmuuttokoordinaattori ja työnantaja mainitsevat suomen kielen taidon hyvin tärkeänä seikkana sekä hyvän motivaation suurena etuna.

Seuraavaan on koottu yhteenvetona keskeisimmät tutkimuksessa esiin nousevat havainnot:

- Suomen kielen taitoa pidetään avaimena työmarkkinoille.
- Työantaja arvostaa Suomessa hankittua työkokemusta.
- Maahanmuuttajalle, joilla on matala koulutus- ja osaamistaso, on vähän kysyntää työmarkkinoilla.
- Jos työntekijä on ammattitaitoinen, työnantajalle ei ole merkitystä missä maassa henkilö on saanut koulutusta.
- Työpaikan saamisessa pitäisi olla korkea motivaatio ja itse aktiivinen.
- Maahanmuuttajien työllisyys paranee uudessa kotimaassa vietetyn ajan pidentyessä.
- Lapuaa pidetään maahanmuuttajien keskuudessa mukavana ja rauhallisena kaupunkina, jossa on hyvä asua.

”Tärkeintä on maahanmuuttajan oma valinta: miten hän itse haluaa uuden elämänsä Suomessa järjestää.”

LÄHTEET

- Alitolppa-Niitamo, A., Söderling, I. & Fågel, S. (toim.) 2005. Olemme muuttaneet: näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto. Väestöntutkimuslaitos ja Kotipuu.
- Fakta express. 2014. Ulkomaalaisten opiskelijoiden työllistyminen Suomeen. [Verkkajulkaisu]. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön. [Viitattu 27.3.2016]. Saatavana: http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/em-beds/cimowwwstructure/54160_netti_Express5A_14.pdf
- Fakta maahanmuutosta. 2015. Kuka on maahanmuuttaja? [Verkkosivu]. [Viitattu 13.1.2016]. Saatavana: <http://www.maahanmuutto.net/7>
- Haastattelu №2. Johtaja. Työpaikan haastattelu 25.4.2016.
- Hartio, I. 19.11.2014. Ulkomaalaisia opiskelijoita. [Verkkolehtiartikkeli]. Keskisuomalainen: Kotimaa. [Viitattu 13.2.2016]. Saatavana: <http://www.ksml.fi/kotimaa/Ulkomaalaisia-opiskelijoita-on-Suomen-korkeakouluissa-jo-20-000/299937>
- Hilma. Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus. 18.3.2013. Kuka on maahanmuuttaja? [Verkkosivu]. Iiris: Vammaisten maahanmuuttajien tukikeskus Hilma. [Viitattu 1.2.2016]. Saatavana: <http://www.tukikeskushilma.fi/materiaali/index2.php?sivu=1264>
- Hiltunen, L. 18.2.2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. [Ppt-esitys]. Jyväskylän yliopisto. [Viitattu 29.4.2016]. Saatavana: http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ ja_reliabiliteetti.pdf
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi.
- Häkkinen, A. & Mattila, M. 2011. Etelä-Pohjanmaan maahanmuuttajat. Seinäjoki: Siirtolaisuusinstituutti.
- Jaakkola, M. 2009. Maahanmuuttajat suomalaisten näkökulmasta: asennemuutokset 1987–2007. Helsinki: Edita.
- Khafizova, A. 2016. Maahanmuuttokoordinaattori. Haastattelu 20.4.2016.
- L 30.12.2010/1386. Laki kotoutumisen edistämisestä.

- Lapuan kaupunki. 1.1.2013. Kotouttamisohjelma. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 11.3.2016]. Saatavana: http://www.lapua.fi/files/Tiedostot/Lapuan_kotouttamis-ohjelma2013.pdf
- Liebkind, K., Mannila, S., Jasinskaja-Lahti, I., Jaakkola, M., Kyntäjä, E. & Reuter, A. 2004. Venäläinen, virolainen, suomalainen: kolmen maahanmuuttajaryhmän kotoutuminen Suomeen. Helsinki: Gaudeamus.
- Maahanmuuttovirasto (Migri). 2016. Kansalaisuustilastot. [Verkkosivu]. Helsinki: Maahanmuuttovirasto. [Viitattu 27.1.2016]. Saatavana: http://www.migri.fi/tietoa_virastosta/tilastot/kansalaisuustilastot
- Miettinen, A. & Salo, J. 2016. Maahanmuuttajien määrä. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: Väistöliitto. [Viitattu 7.3.2016]. Saatavana: http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja/maahanmuuttajat/maahanmuuttajien-maara/
- Myrskylä, P. 10.12.2014. Näin paljon ulkomaalaisia asuu Suomessa. [Verkkoleh-tiartikkeli]. Tieto&trendit: Talous- ja hyvinvointikatsaus. [Viitattu 25.2.2016]. Saatavana: <http://tietotrenditblogi.stat.fi/mag/article/41/>
- Opetushallitus. Ei päiväystä. Maahanmuuttajien koulutus Suomessa. [Verkkajul-kaisu]. Helsinki: Opetushallitus. [Viitattu 11.12.2015]. Saatavana: http://www.edu.fi/download/121983_OPH_maahanmuu.ajaesite_fivalmis.pdf
- Oksanen, J. 1.10.2013. Osa maahanmuuttajista työllistyy hyvin, osa opiskelee. [Verkkoartikkeli]. Iltasanomat: Kotimaa. [Viitattu 11.2.2016]. Saatavana: <http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-200000847438.html>
- Pohjanpalo, O. 25.10.2014. Pakolaisten työllistäminen on vaikeaa. [Verkkoleh-tiartikkeli]. Helsingin sanomat: Kotimaa. [Viitattu 13.2.2016]. Saatavana: <http://www.ksml.fi/kotimaa/Ulkomaalaisia-opiskelijoita-on-Suomen-korkeakou-luissa-jo-20-000/299937>
- Tilastokeskus. 25.3.2014. Maahanmuuttajaväestö. [Verkkosivu]. Helsinki: Tilasto-keskus. [Viitattu 20.2.2016]. Saatavana: http://www.stat.fi/ajk/tiedotteet/2014/uutinen_010_2014-03-25.html
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uud. p. Helsinki: Tammi.
- Turisti-Info. 2016. Lapuan kaupungin yleiskuvaus. [Verkkosivu]. [Viitattu 26.5.2016]. Saatavana: <http://www.turisti-info.fi/kunta-info/lapuan-kaupunki/>
- Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM). 1.12.2015. Maahanmuuttajien kotouttaminen [Verkkosivu]. Valtioneuvosto: Työ- ja elinkeinoministeriö. [Viitattu 22.2.2016]. Saatavana: https://www.tem.fi/tyo/maahanmuuttajien_kotouttaminen

Virtuaali ammattikorkeakoulu. 7.11.2007. Tutkimuksen reliabiliteetti. [Verkkosivu].
Virtuaali ammattikorkeakoulu. [Viitattu 1.5.2016].

Saatavana: <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/0709019/1193463890749/1193464185783/1194413792643/1194415307356.html>

Yleisten Kirjastojen Hankerekisteri. 29.10.2012. Maahanmuuttajat kirjaston ja taiteen käyttäjinä ja kuluttajina. [Verkkosivu]. Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Viitattu 14.5.2016].

Saatavana: <http://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/maahanmuuttajat-kirjaston-ja-taiteen-k%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4in-ja-kuluttajina>

LIITTEET

Liite 1. Maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjaus kaava

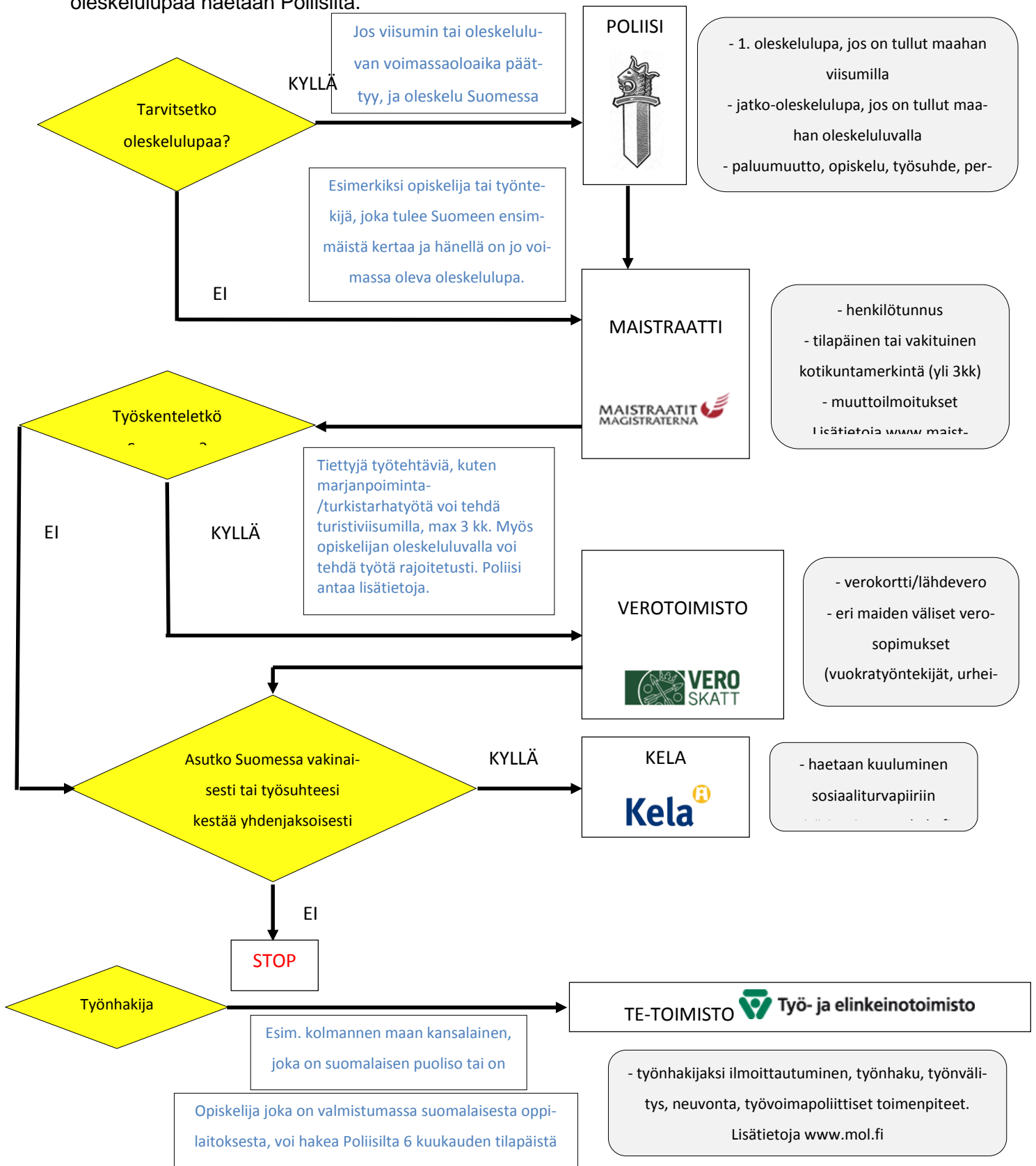
Liite 2. Maahanmuuttajien kyselylomake

Maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjaus – viranomaiset

Tämän prosessikaavion tavoitteena on opastaa maahanmuuttaja-asiakas oikean viranomaisen luo. Viranomaisen käsittelee asiat tapauskohtaisesti. Henkilökohtainen käynti on pakollinen.

1. Kolmannen maan kansalaiset, joilla ei ole oleskeluoikeutta toisessa EU -maassa

Kolmannen maan kansalainen saapuu ensimmäistä kertaa Suomeen pääsääntöisesti joko viisumilla tai oleskeluluvalla, joka on saatu kotimaassaan. Jos oleskelu jatkuu, 1. oleskelulupaa tai jatko-oleskelulupaa haetaan Poliisilta.

Maahanmuuttajien työllistyminen

1. Sukupuoli? Sex? Пол? *

- Mies/ Man/ Мужчина
 Nainen/ Woman/ Женщина

2. Mistä maasta olette kotoisin? Where are you from? Из какой страны Вы приехали? *

3. Ikä? How old are you? Сколько вам лет? *

- 0-15v.
 16-22v.
 23-30v.
 31-40v.
 41-50v.
 yli 50v.

4. Kauanko olette asuneet Suomessa? How long have you lived in Finland? Как долго вы живете в Финляндии? *

- alle 1v.
 1-3v.
 4-6v.
 7-10v.

yli 10v.

5. Minkä vuoksi tulitte Suomeen? Why you came to Finland? По какой причине вы приехали в Финляндию? *

- Opiskelu/Study/Учиться
 Työ/Job/Работать
 Muu/Other/Другая причина

6. Miksi tulitte juuri Lapualle? Why you came to Lapua? Почему вы переехали именно в Лапуа?

7. Minkälaiseksi arvioitte teidän suomen kielen taitonne? How would you assess the Finnish language skills? Как хорошо вы знаете финский язык? *

- 1 en osaa ollenkaan/ I dont understand finnish language at all/ я не знаю финский вообще
 2 alkeet/ Beginnings/ начатки
 3 hyvä/ Good/ хорошо
 4 sujuva/Fluent/Свободно
 5 äidinkieli/ mother language/ родной язык

8. Onko Lapualla jotain, minkä vuoksi haluaisitte jäädä tänne asumaan? Is there something in Lapua, why you want to stay here? Есть ли в Лапуа что-то, по причине чего вы хотите остаться жить именно в Лапуа?

9. Minkälainen on teidän koulutuksenne? What is your education? Какое ваше образование?

- Peruskoulu/ Basic school/ начальная и средняя школа

- Lukio/High school/Старшая школа (10 и 11 классы)
- Ammattikoulu/ Vocational school/ Профессиональные училища
- Ammattikorkeakoulu/ University of Applied Sciences/ Техникум или колледж
- Yliopisto/ University/ Вуз
- Muu/ Other/ Другое

10. Missä olette saanut koulutuksenne? Where have you studied? В какой стране вы получили ваше образование?

	Suomi/ Finland/ Фин- ляндия	Muussa maassa/ Other/ Дру- гая страна
Peruskoulu/ Basic school/ Начальная и средняя школа	☐	☐
Lukio/ High school/ Старшая школа (10 и 11 классы)	☐	☐
Ammattikoulu/ Vocational school/ Профессиональные училища	☐	☐
Ammattikorkeakoulu/ University of Applied Sciences/ Техникум или колледж	☐	☐
Yliopisto/ University/ Вуз	☐	☐
Muu/ Other/ Другое	☐	☐

11. Työskentelettekö tällä hetkellä Suomessa? Do you work now in Finland? У вас есть работа в настоящее время? *

- Olen töissä/ I have job/ У меня есть работа
- Työtön/ Unemployed/ Безработный
- Lomautettu/Laid off/ Временно сокращен
- Olen yrittäjä/ I am an entrepreneur/ Я предприниматель
- Opiskelen/ Studying/ Я учусь

12. Kuinka kauan olette työskennellyt Suomessa? How long you have been working in Finland? Как долго вы работаете или работали в Финляндии (если считать вообще. например 8 месяцев и т.д.)?

Esim. 8kk tai 2 vuotta.

13. Oletteko koulutustanne vastaavassa työssä? Are you working now in that kind of work, that you were educated for? Вы работаете по специальности?

- Kyllä/ Yes/ Да
 Ei/ No/ Нет

14. Olen työssä (millä alalla?)... I am working in.... Я работаю...

- Toimistotyöntekijä/Office worker/Офисный рабочий
 Asiakaspalvelutyöntekijä/Customer service/Обслуживание клиентов
 Linjatyöntekijä/Line worker/Разнорабочий на линии
 Metalliala/Metal industry/Разнорабочий в металлургической промышленности
 Palvelutyöntekijä (Siivoustyö, kerroshoitaja, myyjä)/Cleaner, Seller/Продавец, уборщик
 Kuljetustyöntekijä/Driver/Водитель
 Muu ala/Other/Другое

15. Jos olette työssä, onko se... If you are working, employment relationship is... Если у вас есть работа, она...

- Vakituinen/ Permanent/ Постоянная
 Määräaikainen/ Time-limited/ Временная

16. Onko työpaikan saaminen täältä ollut... Getting a job has been... Найти работу здесь было...

- En ole töissä/ Unemployed/ Я безработный
 Melko mahdotonta/ Almost impossible/ Практически не реально
 Vaikeaa/ Difficult/ Тяжело
 Normaaliala/ Normal/ Нормально
 Melko helppoa/ Quite easy/ Достаточно легко
 En ole kokenut vaikeuksia työpaikan saamisessa/ I never felt difficulties/ Небыло никаких проблем найти работу

17. Miksi? Why? Почему?

18. Olen mielestäni kokenut syrjintää työnhaussa... I have felt discrimination when applied for a job... По-моему мнению, я столкнулся с дискриминацией, когда искал(а) работу? *

- Täysin samaa mieltä/ Total agree/ Полностью согласен
- Jokseenkin samaa mieltä/ Somewhat agree/ Частично согласен
- En osaa sanoa/ I can not tell/ Я не знаю
- Hieman eri mieltä/ Somewhat disagree/ Немного не согласен
- Täysin eri mieltä/ Total disagree/ Абсолютно не согласен

19. Oletteko saaneet, mielestänne, riittävästi apua/neuvontaa työpaikan hankkimiseen? Did you get sufficiently information how to get a job? По вашему мнению вы получили достаточно помощи/информации в поиске работы? *

- En ole saanut apua mistään/ I didn't get any information/ Я не получил никакой информации
- Jonkin verran/ Slightly/ Не много
- Riittävän paljon/ Enough/ Достаточно
- Enemmän kuin odotin/ More than I expected/ Больше, чем ожидал

20. Anna arvosana 0 - 5 seuraaville vaihtoehdoille sen mukaan, kuinka paljon näistä on ollut apua työpaikan löytämisessä. Let the rating 0-5 these alternatives, how much these have helped you to find a job. Оцените от 0 - 5 следующие варианты, в зависимости от того, на сколько много помощи было от них?

0 - ei ollut ollenkaan (Никакой помощи) 1 - hyvin vähän (Достаточно мало) 5 - todella paljon (Очень много)

Työvoimatoimisto/ The employment office/ Бюро по трудоустройству

Internet/ Интернет

Ystävät, tutut/ Friends/ Друзья, знакомые

Lehtien ilmoitukset/ Newspaper ads/ Объявления в газетах

Oma aktiivisuus/ My own activity/ Собственная активность

21. Omia ajatuksia aiheesta? Parannuksia? Ehdotuksia? Esimerkiksi millä keinoin maahanmuuttajien työllistymistä voisi parantaa? Own thoughts. Suggestions, what could/should be better. Что вы думаете по поводу данной темы?Что можно изменить? Улучшить? Например как можно облегчить получение работы для иностранца?

Voit vastata millä kielellä tahansa... You can respond in any language .. Можно отвечать на любом языке...
